

Paulus ni surat i ntulis lan verin sidovung tamata ovi rorang Yesus na'a kota Korintus

Tbas afa ovi vek

Kota Korintus lan a, kota dawan isa na'a propinsi Akhaya. Tamata ovi rna'a Korintus, rivun ira wol rka'a Duila'a obin. Ira rsangatur ma raning ubu siklabir ra, ovu rira afa rivun ovi rotu ra sian urun. Paulus ula ia ma nfamalik Ubu Ni Ivar Lolin na'a Korintus, ba tamata boku tali ira rorang Duila'a Yesus (Kisah 18:1-11). Na'ut i Paulus nti talik Korintus, na Apolos nma vali Korintus. Ia nban-ulu verin tamata ovi rorang Yesus rira sidovung na'a inyai, ovu ia nka'a urun ma nangrihi (Kisah 18:24—19:1). Apolos ini nair lalawatan tamata ovi rorang Yesus na'a Korintus (1 Korintus 3:6).

Vulan ifira nelak roak, na tamata ovi rorang Yesus na'a Korintus rtulis surat verin Paulus. Wean inyai bi, Paulus ntulis ni surat ini. Na'a ni surat ini, na ia nvalat afa ovi tamata Korintus rorat na'a rira surat a. Ia nsurak ira, tevek rira afa ovi rotu ra wol kena ovu wol inovan roak. Ia nsurak ira, tevek wol rsiotu lolin ira na'a rira vava'at ra. Tamata boku tali ira wol inar roak Paulus, tevek inar a'uk Apolos te tamata liak ovi rban-ulu verin ira (1:10-12; 3:1-6). Ia nvalat ira na'a afa ovi inovan verin tamata ovi rsifa roak. Na'a rira surat a, na rorat Paulus ne, ni lolin a deka rsifa, boma rira vava'at ra rmalola te

wahal? Ira rorat vali ma rka'a ne, wean inba ovu vata i norang roak Yesus, na'uk awan wol norang obin, na ia bisma ntalik awan a? Afa avyai munuk Paulus nfalyawang na'a pasal 7.

Tamata ra rorat Paulus ma rka'a ne, tamata ovi rorang Yesus bisma ra'an afwatan ihin i rala roak ma neluk rira korban verin walut ra te wahal? Paulus nfalyawang afa yai verin ira. Paulus ntabu vali ira, tevek boku tali ira rfakaratat tenarira ra ovu yabi i ntali Ubu Ni Roh a. Paulus nsurak nair ira na'a afa rivun, ovu ntabu vali ira na'a ni surat ini.

Surat ini ihin a

1. Paulus nfalak fara weninyai verin Ubu, ovu nala salam verin tamata ovi rorang Yesus rira sidovung na'a Korintus. (1:1-9)
2. Paulus nsurak tamata Korintus ra, tevek rsingarahi-sikual ira, ovu vali rira afa ovi rotu ra sian urun. (pasal 1:10—6:20)
3. Paulus nala snurak verin tamata ovi rsifa roak a. (pasal 7)
4. Paulus nfalyawang na'a afwatan ihin i rala roak ma neluk rira korban verin walut ra. (pasal 8:1—11:1)
5. Paulus nfalyawang na'a vata ovi rkum-teri ulurira ra na'a sidovung ralan. (11:2-16)
6. Paulus nfalyawang na'a i ra'an roti ovu renu anggur ma rangnanang Duila'a Yesus Ni matmatan a. (11:17-34)
7. Paulus nfalyawang na'a yabi ovi rtali Ubu Ni Roh a. (pasal 12—14)
8. Paulus nfamalik na'a tamata ovi rorang Yesus, na'uk rmata roak, ovu rira vava'at i veka nma. (Pasal 15)

9. Paulus nfalyawang na'a kubang i rasdovuk ma rala verin tamata kasian ra na'a propinsi Yudea. (16:1-4)
10. Afa ovi Paulus nera ra ovu ni salam a. (16:5-24)

Paulus nala salam verin tamata ovi rorang Yesus rira sidovung na'a kota Korintus

¹⁻³ Terang a valing ovi mnya'a kota Korintus! Mia ini sidovung tamata ovi rorang Yesus. Ubu nfile roak mia, ovu notu ma bira vava'at ra rmerat urun nahu Yesus Kristus. Mia mnya'a roak sidovung yai ma myeluk Ni tamata ovi rira vava'at ra rmalola, tevek isa roak mia ovu Ia. Tamata ovi rorang Duila'a Yesus Kristus wearira vali inyai na'a wan inba watan. Ita munuk dida Duila'a verin Ia. Ya'a Paulus, ovu dida kida tamata inorang i naran Sostenes; amaflurut verin Yamadida Ubila'a ovu Duila'a Yesus Kristus ma fara nala Ni rala lolin a verin mia, ovu notu ma bira vava'at ra malinan watan. Ubu ka'i nera ovu nfile ya'a ma eluk rasul verin Kristus Yesus, ma ufamalik Ni Ivar Lolin a, ovu utulis surat ini verin mia.

Paulus nfalak fara weninyai verin Ubu, tevek afa ovi nala roak verin tamata ovi rorang Yesus na'a kota Korintus

⁴ Ufalak fara weninyai lalawatan verin Ubu i uraning a, tevek nala roak Ni rala lolin a verin mia. Rala lolin yai ntali afa ovi notu roak verin mia na'a Kristus Yesus. ⁵ Ya'a ufalak fara weninyai verin Ubu, tevek isa roak mia ovu Kristus, ba nala roak afa lolin rivun verin mia na'a bira vava'at ra. Ia notu wean inyai,

boma na'a afaka watan, na mia bisma fyamalik urun Ni Ivar i nfamalik Yesus, ovu vali bisma minovak nala munuk afa ovi nfallak ra verin mia. ⁶ Afa avyai rfaturu ne, Ivar i amfamalik roak verin mia na'a Kristus, nabwa'ar urun roak na'a ralabira ra. ⁷ Ba Ubu Ni Roh nala roak yabi* avyai munuk verin mia, boma bisma mkyarya verin Ia na'a Ni va'i ralan a. Ba fiang ini ralabira urun al mnyaban dida Duila'a Yesus Kristus Ni amar i veka nma ewal a. Ia veka nma ma tamata ra munuk rsi'ik Ia. ⁸ Ia veka nfangrebat bira inorang a, ti naran amar i Duila'a Yesus Kristus veka nma ewal a. Ba na'a amar yai, na wol bira sala roak na'a Duila'a wahan ralan a. ⁹ Ubu veka nfangrebat mia, tevek Ia wol nablufang Ni tnorung i nala roak verin mia. Ia nera mia ma bira vava'at isa roak ovu Yanan a Yesus Kristus. Wean inyai bi ufalak fara weninyai verin Ubu.

Sidovung tamata ovi rorang Yesus rsingarahi-sikual ira

¹⁰ Terang a valing averi! Duila'a Yesus nsinir ya'a ma ungrihi, na ala lahir naran a ma ungrihi verin mia, boma myorang afa ovi mane ufalak verin mia ini. Era urun ma bir tinemun deka msyingarahi ma myotu bira sidovung alaling. Era vali ma mian vai isa watan na'a bira fikiran ra ovu afa ovi fyalak ra. ¹¹ Terang a valing averi, ufalak wean ini, tevek vata i naran Klo'e ni tamata ra rma ma rfalak verin ya'a ne, mia msyingarahi-sikual mia ma fyalak na'a tamata i nban-ulu verin mia. ¹² Ufalak wean inyai, tevek ira rfalak ne, tali bir tinemun, na boku rfalak

* 1:7 1:7 Yabi na'a 1 Korintus ini, ihin a na'a vai Mala karunia.

ne rorang ya'a, Paulus. Boku rfalak ne rorang Apolos, boku vali rfalak ne rorang Petrus, ovu vali boku rfalak ne rorang Kristus.

¹³ Bira vaivatul avyai rotu ma wean i msyiduk Kristus tenan a tia ma watan! Afa yai wol kena lahir. Ya'a, Paulus, wol umata na'a aa walwalur ma al ukvanak mia, ovu wol rala narang a ma al rbaptis mia ovu myorang ya'a![†] ¹⁴ Ufalak fara weninyai verin Ubu, tevek tali bir tinemun, na wol ubaptis munuk mia. Ubaptis watan Krispus ovu Gayus. ¹⁵ Ba fiang ini, wol bisma tamata isa vali ntali mia nfalak ne, ya'a ala narang a ma al ubaptis ia ma norang ya'a. ¹⁶ Ya'a utorong ne, ubaptis vali Stefanus ovu ni rahan teta a. Na'uk wol ungnanang ma lolin ne, betane nlia tali ira, na ubaptis tamata liak boku vali na'a inyai. ¹⁷ Yesus Kristus wol nsinir ya'a ma ubaptis tamata, na'uk nsinir ya'a ma ufamalik Ni Ivar Lolin. Ya'a wol ufamalik Ni Ivar Lolin a ovu kaka'a ovi rtali tamata rira afa ovi rfalak ra, tevek wean inyai, na Kristus Ni matmatan a na'a aa walwalur wol ni ngrebat akataka.[‡]

Ubu nfaturu Ni ngrebat a, Ni kaka'a a, ovu Ni fikiran a, nahu Yesus i nmata al nakvanak ita

¹⁸ Ba amfamalik Ivar i nfamalik Yesus Ni matmatan na'a aa walwalur ma al nakvanak tamata ra. Ivar yai vu watan verin tamata ovi Ubu mane nukun ira, tevek wol rorang Yesus.

[†] **1:13** 1:13 Aa walwalur ihin a, aa i rbaku Duila'a Yesus na'a ma rfedan Ia, te na'a vai Mala nfalak ne, Kayu Salib. [‡] **1:17** 1:17 Ivar Lolin ihin a ne, Ubu ntorung ma Yesus, Raja i ntevtu dida salasilan ra, nma, boma ita bisma dida vava'at kakiwal.

Na'uk Ivar yai nfaturu lahir Ubu Ni ngrebat verin ita, ma nsikat ita tali dida salasilan ra, ma dida vava'at kakiwal. ¹⁹ Afa yai wean watan afa ovi Ubu nfalak roak na'a Surat Ralan ne,

“Ya'a veka ufasmoang tamata batbitar rira fikiran ra, ovu vali ufamwear kaka'a dawan tali tamata ra, boma wol rot-nala afa ovi ranovak ra.”§

²⁰ Ba wean inba ovu tamata batbitar ra, ovu tamata ovi rira kaka'a dawan a, dawan ovi rair Ubu Ni inukun ra, ovu vali tamata ovi rka'a rangrihi ma uturira tamata liak rira fikiran ra? Ubu nfaturu roak ne, tamata ovi wol rorang Ia rira kaka'a yai wol fyawan akataka. ²¹ Ubu Ni kaka'a dawan urun ma nvolan wean ini: tamata ovi rna'a lanit ivavan ini rira kaka'a dawan, na'uk ira wol rka'a Ubu na'a rira kaka'a ra. Ubu nfadoku roak ma nsikat tamata ovi rorang Ia tali rira salasilan ra, nahu Ni Ivar Lolin i amfamalik roak a, ma rira vava'at kakiwal. Ia notu wean inyai, velik ne tamata ovi wol rka'a Ubu rfalak ne, Ivar yai vu watan. ²² Tamata Yahudi ra rera faneak veki, beti rorang afa ovi rarenar ra. Tamata Yunani ra inar ma rka'a lan veki kaka'a dawan ovi rtali lanit ivavan ini, beti rorang. ²³ Na'uk ami wol amangrihi wean inyai. Ami amfamalik watan Kristus i nmata na'a aa walwalur a. Ivar yai nfakeri lahir tamata Yahudi ralarira ra ovu vali tamata ovi wol Yahudi ra

§ 1:19 1:19 Yesaya 29:14

ranovak ne, Ivar yai vu watan.* 24 Na'uk Ubu nera tamata boku ma rorang Ia. Tamata avyai boku Yahudi ira, ovu vali boku wol Yahudi ira. Na'ut i rarenar Ubu Ni Ivar Lolin i nfamalik Yesus ma rorang Ia, na ira rfan-aran ne, Ia wean lahir ngrebat ovu kaka'a tali Ubu. 25 Tamata boku ranovak ne, Ivar i nfamalik Kristus ne, nmata na'a aa walwalur yai, Ivar vu watan. Velik aba, Ivar yai nlia munuk tamata rira kaka'a ra. Ira ranovak vali ne, afa ovi Ubu notu nahu Kristus wol ni ngrebat akataka. Velik aba, Ubu Ni ngrebat a nlia munuk tamata rira ngrebat ra.

26 Terang a valing averi! Eka mingnanang na'ut i Ubu nera mia ma myorang Yesus. Na'ut inyai, na tamata ovi rna'a lanit ivavan ini ranovak ne, tamata ifira watan tali mia rira kaka'a dawan, ovu tamata boku watan, tamata ra ba'i rarenar ira, ovu vali tamata boku watan, tamata dawan ira. 27 Na'uk Ubu nfili tamata ovi lanit ivavan a nfalak ira ne, rboda, boma nfama'it tamata ovi rira kaka'a dawan ra. Ia nfili vali tamata ovi tamata liak ra rfalak ne wol fyawarira, boma nfama'it tamata ovi tamata ra ba'i rsoak nulu ira. 28 Ubu nfili vali tamata ovi tamata ra wol ka'i ralang ira, ovu nfili tamata ovi rfalak ne, wol fyawarira ovu vali tamata ovi wol rira van akataka lahir. Ia ka'i notu wean inyai,

* 1:23 1:23 Na'ut i rtulis Surat Ralan, na wean i tamata nmata na'a aa walwalur, inyai nfaturu ne, tamata yai wol fyawan lahir, rfama'it urun ia, ovu wol ni ngrebat akataka. Kristus yai Raja i ntevtu dida salasilan ra. Ia Ni ngrebat a, utun lalawatan, ovu Ni dawan nlia munuk akataka. Na'uk tamata Yahudi wol rtorung lahir ne, Yesus yai Raja i ntevtu tamata rira salasilan ra, tevek nmata. Ira rorang ne, Kristus wol bisma nmata.

boma afa ovi tamata ranovak ne, fyawarira na'a lanit ivavan ini veka wol fyawarira lahir. ²⁹ Notu wean inyai, boma deka tamata isa vali nfakaratat tenan a na'a Ubu wahan ralan a. ³⁰ Na'uk Ubu ka'i notu watan ma isa roak mia ovu Kristus Yesus. Tali Ia, na ita tka'a Ubu Ni kaka'a dawan a ovu Kristus nfamerat ita, ovu notu vali ma ita bisma lolin ewal ovu Ubu, ovu vali nfatalik ita tali afa ovi sian ra. ³¹ Ba terang a valing averi, wean watan i rtulis roak na'a Surat Ralan ne, "Wean i mane tfadawang afaka watan, na tfadawang a'uk Duila'a, tevek Ni afa ovi notu ra."†

2

Paulus nfamalik Kristus Ni matmatan na'a aa walwalur wol ntali ni kaka'a, na'uk ntali Ubu Ni ngrebat

¹ Terang a valing averi! Na'ut inyai, na uma roak ma ufamalik Ivar i ntali Ubu verin mia. Ya'a wol utang afa i tamata ovi rna'a lanit ivavan a rtang a, tevek wol ala vaivatul ovi karatat ra, te vaivatul ovi rfaminak tamata ralarira ra.*

² Na'ut i itmunuk ana, uvolan roak ma ufamalik watan Yesus Kristus, ovu Ni matmatan a na'a aa walwalur verin mia. Ya'a uvolan ma wol ufamalik afa liak. ³ Na'ut i una'a Korintus, na ungrihi, na'uk tenang a wol nangrebat, ovu vali ubobar ma raruru lalean ya'a, betane wol ot-nala ning karya a. ⁴ Afa ovi ufalak verin mia yai, wol rtali tamata rira fikiran ra ma usweang

† 1:31 1:31 Yeremia 9:23 * 2:1 2:1 Naskah asli nfalak Ivar i ntali Ubu sama lahir ovu, afa fanfonak ovi Ubu nfavotuk roak. Vaivatul avyai, rfaturu Kristus.

mia ma myorang ya'a. Na'uk wean i ufamalik Ubu Ni vaivatul ra na'a Yesus, na Ubu Ni Roh a'uk sa'i nkarya na'a tamata ovi rarenar afa ovi ufalak ra, ralarira ra. Afa yai nfaturu lahir Ni ngrebat a. ⁵ Otu munuk afa avyai, boma wol miklo'i bira inorang a na'a tamata rira fikiran ra, na'uk miklo'i watan na'a Ubu Ni ngrebat a.

Ubu Ni Roh notu ma ita bisma tfan-aran Ni kaka'a dawan

⁶ Wean i amfamalik Ubu Ni vaivatul ra verin tamata ovi rira inorang nangrebat roak verin Yesus, na amfamalik ovu kaka'a dawan ntali Ia. Na'uk, mami afa ovi amanovak ra wol rtali lanit ivavan ini, te wol rtali dawan ovi fiang ini rna'a obin, tevek amar isa, na ira veka rmamu munuk. ⁷ Kaka'a dawan i amala al amanovak ovu amfamalik Ubu Ni vaivatul ra tali lahir Ia. Lan ana, tamata ra wol rka'a kaka'a dawan yai obin. Wean inyai bi, na'ut i Ubu wol notu lanit ivavan a obin, na nvolan roak ma ita veka tovu vali Ia na'a Ni vanan i nfitik nyadat ma felan lolin urun a.† ⁸ Tali tamata ovi rban-ulu verin tamata ra na'a lanit ivavan ini, na wol tamata isa vali nka'a kaka'a dawan yai. Ubu nfadoku roak afa yai na'a Yesus. Wean i afa yai lyawan roak verin ira, na wol rfedan Duila'a i ba'i raraning Ia, na'a aa walwalur a. ⁹ Na'uk wol rka'a, ba kena lahir wean i rtulis roak na'a Surat Ralan ne, “Tamata ra wol rarenar ovu wol rarea, ovu vali wol rfikir lahir obin, na'a afa ovi Ubu

† 2:7 2:7 Na'a ayat ini, na Ubu Ni kaka'a dawan ihin a, afa ovi nvolan roak ma Yesus notu al nlobang ovu ntevtut tamata ra. Wean i torang Yesus, na ita tovu vali Ubu Ni dawan a ovu nalang vali ita.

nfadoku roak verin tamata ovi rala lahir ralarira ra verin Ia.”‡

¹⁰ Tamata ra wol rka'a kaka'a i Ubu nvolan roak yai, na'uk Ni Roh nfalyawang munuk roak afa yai verin ami. Ni Roh nrea ovu nka'a munuk lahir afaka watan, ti naran afa fanfonak ovi rna'a Ubu ralan a. ¹¹ Wean i tamata isa, ia a'uk sa'i nka'a afa ovi rna'a ralan a. Ubu Ni Roh a wean vali inyai. Ia a'uk sa'i nka'a Ubu ralan a. ¹² Na'uk Ubu nala Ni Roh verin ami. Wean inyai bi, ami wol amorang kaka'a ovi rtali lanit ivavan a. Wean vali inyai bi, ami bisma amka'a munuk afa ovi Ubu nala roak verin ami.

¹³ Ba amfalyawang vava'at ngorva'an na'a Yesus i Ubu nala roak verin ami yai, na wol amala kaka'a tali tamata, na'uk amala afa ovi Ubu Ni Roh a nfallak roak na'a ralamami ra. Ami amfamalik vaivatul kena avyai tali Ni Roh a, ma amfalyawang afa avyai verin tamata ovi Ni Roh nleal roak ralarira ra. ¹⁴ Na'uk tamata ovi Ubu Ni Roh wol nleal ralarira ra, na ira wol rorang afa ovi Ubu Ni Roh nfallak ra. Ira rfallak ne, “Vaivatul avyai, afa boda-badi watan.” Ira wol rfan-aran vali ne, Ubu Ni Roh a'uk sa'i bisma nlobang tamata ra ma rfan-aran vaivatul avyai.

¹⁵ Tamata ovi Ubu Ni Roh a nleal ralarira ra, ira a'uk sa'i rka'a afa ovi kena ra munuk. Na'uk tamata ovi Ubu Ni Roh a wol nleal ralarira ra, wol isa vali bisma nfan-aran tamata ovi Ubu Ni Roh a nleal ralarira ra, rira afa ovi ranovak ra.

¹⁶ Tevek rtulis roak na'a Surat Ralan ne, “Iki veka nka'a Duila'a ralan a, ovu iki bisma nsurak Ia?” Na'uk ita, tamata ovi Ni Roh

‡ 2:9 2:9 Yesaya 64:4

nleal roak ita, dida fikiran ra wear isa roak ovu Kristus. §

3

Deka myotu afa ovi rotu ma bira sidovung a veka nama'ar

¹ Terang a valing averi! Na'ut i itmunuk ana, wol ungrihi nala verin mia wean tamata ovi Ubu Ni Roh nleal ralarira ra. Na'uk ungrihi watan verin mia wean tamata ovi rira ininan sian ra rtali tenarira ra ma rorang afa avyai, tevek mia weabira kasiko'u yanat ra ma bira inorang a wol nabwa'ar obin na'a Kristus. ² Kasiko'u yanat ra bisma renu susu watan, ba wol bisma ra'an afamtahan obin. Mia weabira vali inyai. Lan ana, ya'a wol air mia ovu vaivatul ovi inovan verin tamata ovi rira inorang rangrebat verin Yesus, tevek mia wol bisma fyan-aran afa avyai obin. Ba ma naran amar ini, na mia wol bisma mryenar ovu fyan-aran vaivatul avyai obin. ³ Mia bira vava'at ra rtali watan bira ininan sian ovi rtali tenabira ra. Ba wean i wol inabira ma msyi'ik tamata liak rira lolin ra ovu msyingarahi-sikual mia, na inyai nfaturu lahir ne, myorang watan bira ininan sian ovi rtali lanit ivavan a, ma weabira tamata ovi wol rka'a Ubu. ⁴ Wean i tamata boku rfalak ne, "Ami amorang Paulus," na liak ra rfalak vali ne, "Ami amorang Apolos," na inyai nfaturu roak ne, bira afa ovi myotu ra myorang watan bira ininan sian ovi rtali lanit ivavan ini.

§ 2:16 2:16 Yesaya 40:13

⁵ Ba wean inyai, na fyikir ne ya'a ini iki ovu Apolos yai iki, ma msyngarahi-sikual mia? Ami tamata sansinir ami watan verin Duila'a, ma amsurak amair roak mia, boma myorang Kristus. Ba amfabana watan karya i Duila'a nala roak verin lokat ami. ⁶ Na'a Ubu Ni va'i ralan a, na ya'a, Paulus, ufamalik Yesus Kristus Ni vaivatul ra, wean tamata ovi rotu rira va'i ma ravuri-rava nabat ra. Apolos nair mia ma bira inorang nmela, wean tamata ovi rala wear ma rtitik nabat ra. Na'uk Ubu sa'i nkarya na'a ralabira ra, wean i notu ma nabat avyai rarubu. ⁷ Na'a karya ini, na tamata ovi ravuri-rava te rtitik nabat ra, wol rarekan ira. Trekan a'uk Ubu, tevek Ia sa'i nfarubu nabat ra. ⁸ Tamata i navuri-nava nabat ra, ovu tamata i nala wear ma ntitik nabat ra, irua wear isa watan. Ubu veka naval rira rala lolin ra lokat ira ma inovan ovu afa ovi rotu ra. ⁹ Ami amkarya na'a Ubu Ni va'i ralan a ovu amotu karya i nala verin ami. Mia ini Ubu Ni va'i a ovu Ni rahan a.

Yesus Kristus neluk fanderen na'a dida vava'at ra

¹⁰ Ubu nala yabi* verin ya'a ma ufamalik lan Yesus Kristus verin mia. Ning karya yai wean tamata i ni kaka'a dawan ma notu rahan, na nfadoku lan fanderen a. Tamata ovi rair mia, ira wearira tamata ovi rfadiri rahan na'a fanderen i otu roak yai ratan a. Na'uk tamata ovi rfadiri rahan yai lokat ira musti rsi'ik ma lolin rira karya ra na'a fanderen yai. ¹¹ Ubu ka'i nfadoku roak Yesus Kristus ma neluk fanderen verin mia,

* **3:10** 3:10 Msi'ik catatan na'a 1 Korintus 1:7.

ma fyadiri bira inorang a. Ba wol tamata isa vali bisma nair mia na'a fanderen liak.

¹² Wean tamata ovi rma ma rkarya ma lolin, ovu karya i Ubu nala verin ira ma rair mia, na ira wearira watan tamata ovi rfadiri rahan na'a fanderen yai ratan a ovu masa, perak, ovu vali vatmasmasa i fyawan urun a. Na'uk wean i tamata liak rma ma wol rkarya ma lolin na'a karya yai, na ira wearira tamata i nfadiri rahan ovu aa, ria, ovu lavurun ovi rangaran roak a.

¹³ Lokat tamata rira karya ra veka rvotuk na'ut amar i Yesus Kristus veka nma ewal a, tevek na'a amar yai vali, na Ia veka nma ovu yafu ma nfavotuk lahir lokat tamata rira karya ra. Ia veka nala yafu yai ma al nlanat ira, boma nsi'ik lahir ne, rira karya ra mnga'un te wahal.

¹⁴ Ba wean i rira karya ra rtahang nala yafu yai, na Ubu veka naval[†] ira na'a rira rala lolin ra.

¹⁵ Wean i yafu nasnuri nala rira karya ra, na ira raruki ma dawan. Na'uk Ubu veka nsikat ira tali rira salasilan ra, boma rira vava'at kakiwal. Na'uk wearira lahir tamata ovi rfaturu linga'an ma raling vatuk tamata ra tali yafu ralan ma rti murin.

¹⁶ Mia wol mkya'a ne, mia weabira lahir Ubu Ni Rahan Dawan Falurut?[‡] Mia wol mkya'a vali ne, Ubu Ni Roh nleal mia? ¹⁷ Mimunuk weabira lahir Ubu Ni Rahan Dawan Falurut i nmerat urun yai. Ba tamata iki watan wean i not-visal Ubu

[†] 3:14 3:14 Faliak naval ira na'a rira rala lolin ra, na'a vai Mala tfalak ne, dia memberikan upah kepada mereka. [‡] 3:16 3:16 Ubu Ni Rahan Dawan Falurut te bis tfalak vali ne, Yahudi rira Rahan Dawan Falurut, vai Mala nfalak ne, Bait Allah.

Ni Rahan Dawan Falurut a, na Ia veka not-visal tamata yai.

¹⁸ Deka tamata isa vali tali mia ka'i nlabir watan tenan a. Wean i tamata boku ranovak ne, rira kaka'a dawan wean tamata ovi rna'a lanit ivavan ini rfikir a, na tamata avyai musti rotu ma felarira ra wean tamata boda-badi ra. Ira rotu felarira wean inyai, boma rira vali kaka'a dawan tali Ubu. ¹⁹ Tamata ovi ranovak ne, rira kaka'a dawan wean tamata ovi rna'a lanit ivavan ini, na Ubu nfadoku ne rboda urun. Rtulis roak na'a Surat Ralan ne, "Ubu nala rira kaka'a ra ma al nfabriang lahir ira ma nfaleka ira."§ ²⁰ Rtulis vali na'a Surat Ralan wean ini, "Duila'a nka'a munuk lahir tamata ovi rira kaka'a dawan rira afa ovi ranovak a. Afa avyai munuk wol ihir akataka."* ²¹ Wean inyai bi era verin mia ma deka myalang ovu fyakaratat a'uk tamata boku, na boku wahal. Deka fyikir wean inyai, tevek Ubu notu afakataka munuk roak verin mia ma na'a bira lolin. ²² Ubu nera ya'a, Apolos ovu Petrus ma amlobang mia, ba mia bira vali ami. Lanit ivavan ini ovu bira vava'at ra, ovu bira matmatan ra, amar ini ovu amar ovi veka rma ini, Ubu nfadoku munuk roak afa avyai verin mia. ²³ Ubu Ni Kristus, ovu Kristus Ni munuk roak mia.

4

Ubu sa'i nfaleka inukun verin tamata ra, ba deka fyaleka inukun verin Ni rasul ra

§ 3:19 3:19 Ayub 5:13 * 3:20 3:20 Mazmur 94:11

¹ Terang a valing averi, ya'a, Paulus, utulis surat ini verin mia ma ufalak ne, mia musti fyikir watan ne, ya'a ovu Apolos, Kristus Ni tamata sansinir verin ami. Ba amfabana karya i nala verin ami ma amotu a. Ubu nala varvara verin ami tamata ovi amfamalik ivar fanfonak ovi lan ana, Ia wol nfavotuk obin verin tamata ra. ² Ba wean i tamata isa nvara karya tali ni dawan a, na tamata yai musti nfabana ma lolin karya yai ovu ralan urun. ³ Na'uk verin ya'a, velik ne mia ka'i fyaleka inukun verin ya'a, te myala ya'a ti udiri tamata i ba'i nfaleka inukun verin tamata ra wahan ralan a ma al mdyava ning sala a, na ralang a wol sian na'a afa avyai. Ya'a vali wol mane ka'i ufaleka inukun verin ya'a tali karya i otu ra verin Ubu. ⁴ Ufikir na'a ralang a ne, wol ning sala akataka na'a karya i Ubu nala roak verin ya'a ini. Na'uk afa yai wol mane nfaturu ne, wol ning sala. Duila'a sa'i nfadoku ne, ning karya verin Ia yai, kena te sala. ⁵ Ba terang a valing averi, deka fyamalik tamata liak rira karya ra ne, lolin te sian. Mnyaban ma Duila'a nma ewal. Ia veka nfavotuk afa fanfonak ovi rna'a ngarmeran ralan a, ovu vali Ia veka nfalyawang afa fanfonak ovi tamata ra ranovak na'a ralarira ra. Amar yai vali, na Ubu veka nraning tamata ra lokat ira, ma inovan ovu afa ovi rotu ra.*

⁶ Terang a valing averi, tali afa ovi ufalak na'a tenang a, na ufalak vali verin Apolos. Lolin ma otu wean ini, boma nlobang mia ma misahak ma

* 4:5 4:5 Paulus nfamalik tamata liak rira karya na'a ayat ini ihin a ne, Paulus ovu rasul liak rira karya ra.

mky'a'a vaivatul ini: "Deka myotu ma nlia tali vaivatul ovi Ubu nfadoku roak yai," boma deka fyakararatat tenabira ra ma fyadawang tamata boku, na fyalak sian tamata liak ra. ⁷ Iki nfadoku roak ne, fyawabira nlia tamata liak ra? Wol mky'a'a ne, bira yabi ovu kaka'a, ovu vali afa ovi na'a bira vava'at ra munuk lahir Ubu nala verin mia? Afakinimi mingrihi ma fyefik buburbira ra al fyakararatat tenabira ra? Mia wean i fyakararatat tenabira ra ne, afakataka munuk Ubu wol nala verin mia?

⁸ Mia minovak ne, afa ovi inabira ra rna'a munuk roak ovu mky'a'i roak? Mia fyikir vali ne, bira munuk yabi ra ovu kaka'a ra? Fyakararatat tenabira ra ma wean raja mia? Inak urun ma bira inorang rangrebat wean raja ra, ovu wean ami. Fara wean inyai, boma itmunuk a tfareta na'a isa!† ⁹ Ya'a unovak na'a ralang a ne, na'a sidovung tamata ovi rorang Yesus, na Ubu nfadoku roak van i ko'u rahi lia munuk a verin ami rasul ra. Weamami lahir tamata ovi rfaleka roak inukun matmatan a verin ira, ma tamata ra ovu Ubu Ni sansinir ra tali lanit ratan irmunuk rbana al ramunin ira. ¹⁰ Tamata ovi rna'a lanit ivavan a rfikir ne, tamata bodabadi ami, na'uk mia minovak ne, bira kaka'a dawan, tevek isa roak mia ovu Kristus. Tamata boku rfalak ne, wol mami ngrebat, na'uk fyefik buburbira ra ma fyalak ne, bira ngrebat tali Ubu.

† 4:8 4:8 Paulus ntabu sidovung Korintus ma nfalak ne, rfakararatat tenarira wean tamata ovi rka'i roak. Velik aba, rboda-badi, ovu tamata kasian ira, tevek rfakararatat tenarira wean inyai. Velik aba, ira wol raja ira, na'uk Paulus nangrihi wean inyai ma ntabu ira ma nfalak ne, ira wearira isa watan.

Tamata ra ralang mia, na'uk ami wahal! ¹¹ Ami mami kadaravit ra viar watan, ovu tamata ra ba'i rvaval ami. Ami wol mami rahan ma amleal ovu wol afamtahan ma ama'an, ovu vali wol wear ma amenu. Ami wol mami afa avyai munuk ma naran amar ini. ¹² Ami amkarya ma rati fala ami, beti amafna'an. Tamata ra ri'it ami, na'uk amera verin Ubu ma naflahar ira. Tamata ra rwi-rwa ami, na amtahang ralamami watan. ¹³ Wean i tamata ra rfalak sian ami, na amvalat ira ovu mami vaivatul lolin ra watan. Tamata ra rfikir ne, ami weamami watan bebu ovi rna'a lanit ivavan a. Ma naran amar ini, tamata ra rotu ami wean afa ngra-ngrodi ra ma wol fyawamami lahir!

¹⁴ Ya'a utulis afa avyai verin mia, wol mane al ufama'it mia. Na'uk mane ufanganang lahir mia, tevek weabira roak yanak lalean ra. ¹⁵ Ba velik ne tamata rivun vutu reluk tuan guru ma rair Kristus verin mia, na'uk ya'a sa'i eluk yamabira, tevek ufalyawang lan Yesus Kristus Ni Ivar Lolin a verin mia ovu myorang Ia. ¹⁶ Ba era verin mia ma na'a bira vava'at ra, na musti myot-orang lahir afa ovi otu roak verin mia.‡ ¹⁷ Wean inyai bi, usinir Timotius ma nti nalola mia. Ia wean lahir yanak lalean a, ba ulobang urun ia. Ia not-orang lalawatan afa ovi Duila'a nfalak ra, ba veka nfangnanang mia na'a afa ovi air verin mia, ovu afa ovi otu ra na'a ning vava'at i orang Yesus Kristus. Afa avyai air munuk roak verin sidovung tamata ovi rorang Yesus na'a wan inba watan.

‡ 4:16 4:16 Paulus nsurak ira ma rot-orang afa ovi notu ra, tevek ia neluk roak yamarira na'a rira inorang.

18 Na'uk tamata boku tali mia fyakaratat tenabira ra ma fyalak ne dawan mia, tevek fyikir ne, veka wol ewal roak ya'a. 19 Na'uk wean i Duila'a nfaturu linga'an verin ya'a, na wol mnanat, na veka uti ulola mia ma usi'ik lahir tamata avyai rira afa ovi rotu ra, boma uka'a lahir ne, tamata avyai rala ngrebat tali inba ma rotu afa avyai. § 20 Tevek wean i Ubu nfareta tamata ra wean lahir Raja, na ira wol mane rangrihi watan, na'uk rfaturu ngrebat yai na'a rira vava'at ra. 21 Ba inabira ma otu aka? Mingnanang, ma mkyati bira fikiran sian i fyakaratat tenabira ra, boma na'ut i uma, na deka ungrova mia. Myotu wean inyai, na ralang lolin ma air mia ovu ning silobang a.

5

Sidovung tamata ovi rorang Yesus na'a kota Korintus rotu salasilan

1 Terang a valing averi, tamata ra rarenar roak ne, na'a bira sidovung a, na tamata ra rsifa tia ma watan ovu tamata ovi wol awarira verin ira.* Urenar ne, tamata isa ntuba lahir ovu renan fareling a! Velik ne tamata boku wol rka'a Ubu, na'uk wol tatuan afa sian i wean ini obin na'a rira vava'at ra. 2 Velik ne mia musti mya'it, tevek afa i brana yai notu a, na'uk mia fyakaratat

§ 4:19 4:19 Paulus nfamalik rala ngrebat na'a ayat ini ihin a, rira ngrebat tali Ubu Ni Roh, te ira ka'i rangrihi watan. * 5:1 5:1 Tamata ra rsifa tia ma watan ovu tamata ovi wol awarira verin ira ihin a ne, tamata ovi rsifa roak, na wol bisma rsifa ovu tamata liak. Varverun ovu vata mnelat ra wol bis rotu vali wean inyai.

watan tenabira ra. Velik aba, ralabira ra musti lalau urun ovu myaling vatuk lahir tamata yai tali bira sidovung a. ³ Tevek mia mkya'a roak ne, itmunuk wol tna'a wan isa, na'uk ufikir lalawatan mia. Velik ne wol tna'a wan isa, na'uk wean watan i una'a roak bira sidovung a, ma ya'a ufaleka lahir inukun verin tamata i notu afa sian yai. ⁴⁻⁵ Wean i misdovu mia ovu ngrebat i tali dida Duila'a Yesus Kristus, na fyikir watan ne, ya'a una'a roak bira sidovung a. Ba myala Duila'a Yesus Kristus naran a ma myaling vatuk tamata yai tali bira sidovung a, ma myala ia ti verin nitdawan a, boma nwi-nwa ia ma ni susa dawan ila'a. Myotu wean inyai, boma ti naran amar i Duila'a veka nma ewal ma nukun tamata ra, na Ia veka nala tamata yai ni roh a ma nsikat ia tali ni salasilan ra, ma ni vava'at kakiwal.†

⁶ Ba wol inovan lahir ma fyakaratat tenabira ra na'a afa ovi sian ra. Mia wol mkya'a ne ragi, velik ne ko'u watan, na'uk bisma nfamilya terigu ma dawan ila'a. Inyai wean vali tamata i notu afa sian isa watan, na'uk bisma nlabir nala munuk mia. ⁷ Byatuk kikyai bira afa sian ovi myotu ra, tevek afa sian avyai wean lahir ragi i mnanat a. Myotu wean inyai, na mia weabira lahir roti i wol rotu ragi na'a, ba myerat roak, tevek Ubu Ni roak mia. Kristus neluk roak domba yanan ma nmata al nakvanak ita. Ia notu wean inyai ma neluk linga'an ma Ubu naling vatuk dida salasilan ra, wean lahir domba i tamata Yahudi rfeban na'a rira amar dawan

† 5:4-5 5:4-5 Paulus ni maksud na'a ayat ini, na rala tamata i notu sian yai verin nitdawan a, boma nahil ma ntalik tali ni salasilan ra.

Paskah.‡ 8 Ba mya ma totu snoba al tangnanang amar dawan yai, ma deka ta'an roti i rfadoku ragi mnanat na'a. Inyai ihin a ne, na'a dida vava'at ra, deka totu lahir afa ovi sian ra munuk, ovu deka tfikir sian tamata liak ra. Na'uk totu a'uk afa ovi lolin ra ovu afa ovi kena ra, ma deka tsileti lahir ovu afa ovi sian ra.§

9 Utulis roak na'a ning surat lan a, ma ufalak verin mia ne, deka myotu kida ovu tamata ovi rsifa tia ma watan ovu tamata ovi wol awarira verin ira. 10 Ya'a wol mane ufalak ma deka myotu kida ovu tamata ovi wol rorang Ubu na'a lanit ivavan ini. Tamata avyai rsifa tia ma watan ovu tamata ovi wol awarira verin ira, te inar ma rtafal ila'a rira metan ra ma rfikir a'uk tenarira ra, te rsiklabir, boma rala tamata liak rira metan ra, te rsoak nulu walut ra. Wean i mdyir-talik lahir lanit ivavan ini, beti bisma fyaroa tenabira ra tali tamata ovi wol rorang Ubu. 11 Na'uk inak ma ufalyawang afa ovi utulis roak verin mia na'a ning surat a ne, deka myotu kida ovu tamata ovi rfalak ne rorang Yesus, na'uk rsifa tia ma watan ovu tamata ovi wol awarira verin ira. Dek a myotu kida vali ovu tamata ovi rfalak ne rorang Yesus, na'uk inar ma rtafal ila'a rira metan ra ma rfikir a'uk tenarira ra, tamata ovi rsoak nulu

‡ 5:7 5:7 Tamata Yahudi rotu snoba na'a rira amar dawan Paskah, ma rangnanang amar i uburir-nusirira ra rdir-talik Mesir, ma ra'an roti ovi wol rfadoku ragi na'a, ovu vali rfedan domba. Vai mala nfalak domba i rfedan na'a amar dawan yai, domba Paskah. Keluaran 12:5-8 § 5:8 5:8 Dek a ta'an roti i rfadoku ragi mnanat na'a, na'uk ta'an roti i wol rfadoku ragi na'a, ihin a ne, totu afa ovi lolin ovu afa ovi kena na'a dida vava'at ra. Ihin vali ne, deka totu kikyai afa ovi sian ra. Keluaran 12:1-29, 13:6-8.

walut ra, tamata ovi rfalak sian tamata liak ra, tamata ovi boranavut ira, ovu vali tamata ovi rsiklabir, boma rala tamata liak rira metan ra. Dekam myotu kida ovu tamata ovi rfalak ne rorang Yesus, na'uk rotu afa sian avyai, ovu vali deka ti naran i mdyoku ma mifna'an ovu ira!

¹²⁻¹³ Ya'a wol bisma ufaleka inukun verin tamata ovi wol rna'a sidovung tamata ovi rorang Yesus, tevek wol ning varvara yai. Ubu a'uk sa'i nfaleka inukun verin ira. Na'uk mia tamata ovi myorang Yesus bisma fyaleka lahir inukun verin terabir-valibira ovi rotu salasilan na'a bira sidovung a. Tevek rtulis roak na'a Surat Ralan ne, "Mila'ing vatuk tamata ovi rotu afa ovi sian ra tali bira sidovung a."*

6

Tamata ovi myorang Yesus deka myovun bira kida ra verin fareta i wol nka'a Ubu ma nfaleka inukun verin ira

¹ Terang a valing averi! Wean i msyingarahi ovu terabir-valibira tamata inorang isa, na deka ti myangadu ia verin tamata i wol nka'a Ubu, ma nfaleka inukun verin ia. Afakinimi wol myera verin Ubu Ni sidovung tamata ovi rorang Yesus ma rfaleka inukun verin ia? ² Mia betane wol mkya'a ne, Ubu Ni tamata ovi rorang Yesus veka rfaleka inukun verin tamata ovi rna'a lanit ivavan a? Wean i kena ma fyaleka inukun verin tamata ovi rna'a lanit ivavan ini, na afaki notu mi wol myurus nala tamata ovi rsingarahi na'a rira afa ovi wol ihir akataka na'a bira sidovung

* ^{5:12-13} 5:12-13 Ulangan 13:5, 17:7

ralan a? ³ Mia betane wol mkya'a vali ne, ita veka tfaleka inukun verin Ubu Ni sansinir ra tali lanit ratan? Ba wean i kena, na ita bis lahir ma turus nala angangal ovi lokat amar, na ba'i tatuan na'a dida vava'at ra. ⁴ Ba afaki notu mi myangadu afa sala ovi ba'i totu lokat amar na'a dida vava'at ra verin tamata ovi wol rna'a bira sidovung tamata ovi rorang Yesus, ma rfaleka inukun verin ira? Mia wol myalang tamata avyai. ⁵ Ufalak wean ini ma al ufama'it mia, tevek uka'a lahir ne, tali mia, na tamata boku rira kaka'a dawan ma rurus nala afa ovi rotu ma msyingarahi ovu terabir-valibira tamata ovi rorang Yesus! ⁶ Na'uk mia myotu ma naling ma lolan watan. Mia myangadu terabir-valibira tamata ovi rorang Yesus verin tamata ovi wol rorang Ubu, ma rfaleka inukun verin ira.

⁷ Ba wean i msyingarahi ovu terabir-valibira ra ma msyimangadu mia na'a tamata ovi wol rorang Ubu waharira ralan ra, na wol utubira lahir, na'uk rfaruki munuk mia. Ni lolin a, terabir-valibira rfaruki mia ovu rotu sian mia watan.* ⁸ Na'uk mia ini ka'i myotu afa ovi sala ra, ovu ka'i fyaruki watan tamata liak ra, velik ne terabir-valibira avyai tamata inorang ira.

⁹ Mia mkya'a roak ne, tamata ovi rira vava'at ra rkiluk-rkiban, ira veka wol warira na'a Ubu Ni Fareta a. Mia deka ka'i mlyabir tenabira ra, tevek tamata ovi rsifa tia ma watan ovu tamata

* **6:7** 6:7 Paulus nfasala tamata ovi rorang Yesus rira sidovung, tevek rsingarahi. Ayat ini nfalak ne, ni lolin a, tamata ovi rorang Yesus rfaruki tamata inorang liak, ihin a ne, afa yai lolin rahi rsingarahi na'a tamata ovi wol rorang Ubu waharira ralan ra.

ovi wol awarira verin ira, ovu tamata ovi rsoak nulu walut ra, ovu tamata ovi rsifa roak na'uk rtuba ovu tamata ovi wol awarira verin ira, ovu vali brana ovi ka'i rsifa ovu brana, irmunuk veka wol warira na'a Ubu Ni Fareta a. ¹⁰ Tamata barborin ra, tamata ovi inar ma rtafal ila'a rira metan ra, tamata boranavut ra, tamata ovi rfalak sian tamata liak ra, tamata ovi rsiklabir boma rala tamata liak rira metan ra, na ira vali veka wol warira na'a Ubu Ni Fareta a.† ¹¹ Lan ana, tamata boku tali bira sidovung a rotu lahir wean inyai. Na'uk fiang ini, Ubu nfamerat roak mia tali bira salasilan ra ma mnya'a roak Ni sidovung a. Ia notu vali ma bira vava'at ra rmalola, nahu Duila'a Yesus Kristus Ni afa ovi notu a, ovu vali Ubu Ni Roh nkarya na'a ralabira ra.‡

Snurak ma tamata ovi rorang Yesus deka rsifa tia ma watan ovu tamata ovi wol awarira verin ira

¹² Terang a valing averi! Tamata boku rfalak ne, “Ita bisma totu afaka watan, wean i raladida ra rfalak.” Na'uk afa boku wol rlobang ita na'a dida inorang a. Velik ne bisma otu afaka watan na'a afa ovi Ubu wol nfalak teri, na'uk wol utorong ma otu afa avyai, tevek ufena ma afaka watan rfareta tenang a. ¹³ Tamata boku tali mia rfalak ne, “Afamtahan ovi ta'an ra rsuta evudida ralan a, ovu vali evudida ralan a nsa'a afamtahan ovi ta'an roak a.” Na'uk ti naran amar i veka tna'a lanit ratan a, na Ubu veka

† 6:10 6:10 Yesaya 9:5-6 ‡ 6:11 6:11 Tafsiran boku rfalak ne, Ubu nfamerat Ni tamata ra nahu Duila'a Yesus Kristus, ihin a ne, Ia nfamerat tamata ovi rorang Yesus nahu afa i Yesus notu, te nfamerat ira nahu Ubu Ni ngrebat a.

nfamwear munuk afamtahan ra ovu tenadida ra. Ba deka tala tenadida ra ma tatuba ovu tamata ovi wol awadida verin ira, na'uk tala tenadida ra ma al tkarya verin Ubu. Totu wean inyai, tevek Ia Duila'a verin ita, ma nfalak afa ovi totu ra na'a tenadida ra. ¹⁴ Ubu nfava'at ewal Duila'a Yesus tali matmatan ovu Ni ngrebat a, ba Ia veka nfava'at vali ita wean inyai. ¹⁵ Mia musti mkya'a ne, Kristus Ni roak tenabira ra, ba wol bisma myala tenabira ra verin vatlean ra. Wol bisma myotu wean inyai, tevek wean i myotu, na inyai wean watan i myala roak Kristus tenan boku ma isa roak ovu vata i wean inyai. ¹⁶ Betane mia wol mkya'a obin ne, tamata i nala roak tenan a verin vatlean, na isa roak ia ovu vata yai? Surat Ralan a nfalak ne, "Brana ovu vata a veka ikisa watan ira." § ¹⁷ Na'uk tamata iki watan, wean i isa roak ia ovu Duila'a, na tamata yai ni roh a isa roak ovu Duila'a.*

¹⁸ Ba deka msyifa tia ma watan ovu tamata ovi wol awabira verin ira. Tamata i nsifa tia ma watan wean inyai, na ia ka'i not-visal watan ni vava'at a, nlia tali salasilan liak ra munuk. † ¹⁹ Mia mkya'a urun ne, Ubu Ni Roh nleal tenabira ra, ovu tenabira ra wean lahir Ubu Ni Rahan Dawan Falurut. Ba mia wol bira watan tenabira ra, tevek Ubu Ni munuk tenabira ra. ²⁰ Velik aba, mia mkya'a roak ne, Ubu nbahir ma dawan roak mia. Ia nala Yesus verin tamata ra ma rfedan roak Ia ma al nakvanak mia, ovu afa yai fyawan urun! Ba myotu munuk a'uk afa ovi lolin ra ovu

§ 6:16 6:16 Kejadian 2:24; Efesus 5:31 * 6:17 6:17 Vai Yunani nfalak ne, Tamata iki watan i nkeak tenan ovu Duila'a. † 6:18 6:18 Amsal 7:6-27

tenabira ra, boma tamata ra rfadawang Ubu.

7

Snurak verin tamata ovi rsifa roak a

¹ Terang a valing averi! Fiang ini mane ufalyawang lahir verin mia na'a afa ovi mtyulis roak verin ya'a. Mia myorat ya'a ne, "Wean i brana ra wol rsifa, na inyai lolin watan? Inyai kena te wahal?" ² Ufalak ne, kena. Ba ki ufalyawang afa yai verin mia. Tevek tamata rivun rsifa tia ma watan ovu tamata ovi wol awarira verin ira, ba ni lolin a, lokat brana ka'i nsifa watan ovu awan a. Lokat vata ra vali musti awarira isa watan, boma deka rsifa tia ma watan ovu tamata ovi wol awarira verin ira.

³ Brana i nsifa roak musti notu munuk afa lolin ovi inovan ma notu verin awan a. Wean vali inyai verin vata i nsifa roak a. Ia musti notu munuk afa lolin ovi inovan ma notu verin awan a. ⁴ Vata i nsifa roak a, wol mane ka'i nfareta watan tenan a, na'uk awan nfareta vali ia. Wean vali inyai verin brana i nsifa roak a. Ia wol mane ka'i nfareta watan tenan a, na'uk awan a nfareta vali ia.*

⁵ Deka mane ka'i mifena watan ma wol mtyuba ovu awabira ra ma fyakena rira ininan ra. Bis watan ma myotu wean inyai, na'uk wol mane mnanat da'in, asal ne mian vai isa roak, boma fyadoku amar boku ma miflurut. Myotu munuk wean inyai, beti mtyuba isa ewal, boma nittedawan a deka nweang nala mia, tevek wol mtyahang nala bira ininan ra. ⁶ Ufalak watan

* 7:4 7:4 Ayat ini ihin a, vata ovu brana irua lahir musti rfikir lan awarira a, beti tenarira ra.

ne, wean i mia ovu awabira ra fyadoku ma wol mtyuba isa na'a amar boku, na wol akataka. Na'uk ya'a wol ufareta mia wean inyai.† 7 Ni lolin a, wean i tamata ra munuk wearira ya'a ma wol rsifa. Na'uk Ubu nala roak yabi lokat tamata, ba dida yabi ra rsialing ira.

8 Na'uk tamata ovi wol msyifa ra ovu vata varu ra, eka mryenar ma lolin ning snurak ini: ni lolin a deka msyifa kikyai, ma weabira watan ya'a.‡ 9 Na'uk wean i wol mtyahang nala bira ininan ra ma msyifa, na lolin watan ma msyifa. Tevek wean i wahal, na bira ininan yai veka ntalal ma sian.

10 Tamata ovi msyifa roak a, eka mryenar ma lolin fareta i ufalak ini, tevek fareta ini wol ntali ya'a, na'uk ntali lahir Duila'a. Ihin a wean ini: vata ovi msyifa roak a wol bisma mtyalik awabira ra. 11 Wean i mtyalik awabira ra, na wol bisma msyifa ewal ovu tamata liak ra. Na'uk bis myotu ma lolin, ma msyifa ewal ovu awabira ra. Brana ovi msyifa roak, wol bisma mtyalik awabira ra.

12 Snurak isa ini wol ntali Duila'a, na'uk ntali watan ya'a. Snurak a wean ini: Wean i teradida isa nsifa roak ovu vata i wol norang Yesus, na'uk vata yai ntorung ma ni vava'at isa ovu teradida yai, na deka mane brana ntalik ia. 13 Wean i vata isa nsifa roak ovu brana i wol norang Yesus, na'uk brana yai ntorung ma ni vava'at

† 7:6 7:6 Tamata boku rtafsir Paulus ni maksud ma tamata bis rsifa, na'uk wol nfareta tamata ma rsifa. ‡ 7:8 7:8 Tafsiran boku rfalak ne, vai Yunani na'a ayat ini ihin a ne, wean i brana ovu vata ovi awarira rmata roak, deka rsifa ewal.

isa ovu teradida yai, na deka mane vata ntalik ia. ¹⁴ Brana i norang roak Duila'a Yesus, na'uk awan a wol norang, na Ubu notu ma awan ralan a ntafal ma lolin tevek ni vava'at isa ovu brana a, ovu brana yai ni inorang. Vata i norang roak Duila'a Yesus, na'uk awan a wol norang, na Ubu notu ma awan ralan a ntafal ma lolin tevek ni vava'at isa ovu vata a, ovu vata yai ni inorang a. Ubu notu vali wean inyai verin yanabira ra. Wol wean inyai, na yanabira ra wearira lahir kasiko'u ovi wol rorang Ubu. §

¹⁵ Na'uk wean i tamata isa i norang Yesus, awan a wol norang Yesus, ovu awan a inan ma ntalik ia, na deka ntahang teri awan yai. Notu wean inyai, na nfaturu roak ne, wol ni varvara na'a rira sifa yai. Ubu nera roak mia ma bira vava'at ra malinan watan. ¹⁶ Mia musti mingnanang ne, vata ovi myorang Yesus, ka'a bi bisma mlyobang awabira ra ma rorang vali Ia. Brana ovi myorang Yesus, ka'a bi bisma mlyobang awabira ra ma rorang vali Ia.

Bira vava'at ra musti wean ewal amar i Ubu nera mia ma myorang Yesus

¹⁷ Terang a valing averi! Era ma lokat tamata bira vava'at musti wean lahir afa ovi Duila'a nfadoku roak verin mia, na'ut i nera mia ma myorang Ia. Ufadoku roak ma afa i ufalak ini neluk fareta verin sidovung tamata ovi rorang Yesus munuk. ¹⁸ Ba wean i tamata isa rsunat roak ia, na'ut i Ubu nera ia ma norang Yesus,

§ 7:14 7:14 Bisma tfalak vali ne tali ayat ini, Ubu naflahar brana te vata i wol norang Yesus obin, tevek awan a ni inorang a.

na deka nfonak ni sunat yai ma nfalak ne, wol rsunat ia. Wean vali inyai verin tamata i wol rsunat ia, na'ut i Ubu nera ia ma norang Yesus, na deka rsunat ia.* ¹⁹ Tevek rsunat te wol rsunat, irua wearira isa watan, ma wol ihir akataka. Ba afa i lolin urun a, tot-orang afa ovi Ubu nfareta ma totu ra.

²⁰ Ba fara bira vava'at ra wean lahir i Ubu nfadoku roak verin mia, na'ut i nera mia ma myorang Yesus. ²¹ Na'ut i Ubu nera mia ma myorang Yesus, na myeluk tamata sansinir? Afa yai wol akataka. Na'uk wean i bira amar a nana'a ma bisma mdyir-talik tali bira dawan ra, na bis watan.† ²² Tevek tamata sansinir i Duila'a nera roak ia yai, ni vava'at isa roak ovu Ia. Tamata yai wol neluk sansinir roak, tevek Duila'a Ni roak ia. Wean vali inyai verin tamata ovi wol reluk roak sansinir. Kristus nera roak ira ma rkarya verin Ia, wean lahir tamata sansinir. ²³ Ubu nala Yesus ma tamata ra rfedan roak Ia, ma al nakvanak mia, ba afa yai fyawan urun! Ia notu wean inyai, ba deka mtyorong ma myeluk tamata sansinir verin tamata ra. ²⁴ Terang a valing averi! Ubu nera roak mia ma mnya'a sidovung isa ovu Ia. Ba wean inyai, na fara lokat tamata bira vava'at a nana'a watan afa ovi Ubu nfadoku roak a.

* **7:18** 7:18 Paulus nfamalik sunat na'a ayat ini, ihin a ne, tamata ovi rsunat roak ira, tamata avyai Yahudi ira. Tamata ovi wol rsunat ira obin, tamata avyai Yahudi ira. Ba wean i rorang Yesus, na rsunat ira te wol rsunat ira, na irua wer isa watan.

† **7:21** 7:21 Tamata sansinir wean lahir vai Mala nfalak ne, budak ovu Vaidida mnanat nfalak, iria. Tamata sansinir wol ni afakataka, ovu wol ni hak isa vali.

Snurak verin tamata ovi wol rsifa obin

²⁵ Mane ufamalik na'a tamata ovi wol rsifa obin a. Duila'a wol nala fareta verin ya'a ma ufamalik afa ini verin mia, na'uk ya'a ala watan ning fikiran a verin mia, tevek Ubu nfile roak ya'a ovu nala Ni rala lolin a verin ya'a.† ²⁶ Ita tka'a roak ne, fiang ini dida susa dawan urun, ba ufikir ne, ni lolin a deka msyifa ma weabira watan inyai. ²⁷ Wean i awabira roak, na deka mdyava linga'an ma mtyalik awabira ra, ovu vali wean i wol awabira obin, na ni lolin a deka mdyava linga'an ma msyifa. ²⁸ Wean i wol awabira obin, na'uk inabira ma msyifa, na inyai wol salasilan. Vata mnelat ra vali, wean i rsifa, na inyai wol salasilan. Na'uk tamata ovi msyifa roak veka mtyuan susa na'a bira vava'at ra. Wean inyai bi, inak urun ma ufaroa susa yai tali mia.

²⁹ Terang a valing averi! Ya'a ufikir ne, dida amar a mamahin, ba tali amar ini, na deka fyikir da'in awabira ra. ³⁰ Tamata ovi byakar, tevek ralabira lalau urun a, eka myotu vali ma felabira ra wean tamata ovi ralarira ra wol lalau a. Tamata ovi ba'i myotu inabira lolin a, eka myotu felabira ra wean tamata ovi wol rotu roak inarira lolin. Tamata ovi ba'i fyaha afa, eka myotu felabira ra wean tamata ovi wol rfaha roak afa. Myotu wean inyai, boma iva'ubira ma mkyarya verin Ubu. ³¹ Tamata ovi ba'i fyikir a'uk afa ovi rna'a lanit ivavan a, deka fyikir kikyai afa avyai, tevek wol mnanat, na lanit ivavan a veka

† 7:25 7:25 Terjemahan liak rnarin ne, vai Yunani na'a ayat ini nfamalik usulan verin vata ovi wol rsifa obin.

namwear munuk.

³² Ya'a inak vali ma deka fyikir da'in bira vava'at ra. Tamata ovi wol awarira, rfikir a'uk Duila'a. Tamata ovi wearira inyai, rfikir a'uk ne, rotu wean inba, boma Duila'a ralan a lolin ira.

³³ Na'uk brana ovi rsifa roak ba'i rfikir a'uk afa ovi rna'a lanit ivavan ini, ma rdava a'uk mane rfaloling awarira ra. ³⁴ Ira rotu wean inyai, ba

ralarira ra wol rna'a wan isa roak. Vata ovi wol rsifa ovu mnelat ra, ira bisma rfikir a'uk afa ovi Duila'a notu ra, boma tenarira ra ovu ralarira ra rmerat urun verin Ia. Na'uk vata ovi rsifa roak ra rfikir a'uk afa ovi rna'a lanit ivavan ini, tevek inar ma rfaloling watan awarira ra. ³⁵ Ufalak

munuk afa avyai verin mia ma na'a bira lolin. Ya'a wol mane ufalak teri mia ma deka myotu wean inyai, na'uk inak ma myotu afa lolin ra ovu vali afa ovi kena ra, boma wol angangal verin mia ma mkyarya verin Duila'a.

³⁶ Na'uk wean i tamata isa nfikir ne, veka notu afa ovi wol inovan ra verin ni vata i rtavun teri roak a, te vata yai ni amar ma nsifa nlia roak, na ni lolin ana, tamata yai nsifa a'uk. Wean i

rsifa, na wol salasilan. ³⁷ Na'uk wean i tamata isa nvolan roak na'a ralan a ma wol nsifa ovu ni vata a, na inyai lolin urun, tevek tamata ra wol rkiwal ia ma notu wean inyai. Ia ralan a

ka'i nfalak, ba wol akataka. ³⁸ Ba tamata i nsifa ovu ni vata a, ia notu vali afa ovi lolin ra. Na'uk tamata i wol nsifa lahir ovu ni vata a, ni afa ovi notu ra, lolin lia tali afa ovi tamata i nsifa yai notu ra.

³⁹ Vata ovi rsifa roak a, wean i awarira ra rva'at obin, na deka rtalik ira. Wean i awarira rmata roak, beti bisma rsifa ewal ovu brana ovi

ralarira ra rfalak a, asal ne tamata avyai tamata ovi rorang Duila'a. ⁴⁰ Na'uk ya'a ufikir ne, vata yai veka inan lolin wean i wol nsifa ewal. Ya'a ufikir vali ne, afa i ufalak ini wol ntali watan ya'a, na'uk ntali vali Ubu Ni Roh a.

8

Afwatan ihin ovi tamata rala ma reluk rira korban verin walut ra

¹ Terang a valing averi! Mane ufalyawang verin mia na'a afwatan ihin ovi rala roak ma neluk rira korban ra verin walut ra. Ita tka'a roak ne, tamata boku tali mia rfalak ne, Ubu nala roak kaka'a verin ita na'a afa ovi ta'an avyai. Bira fikiran yai bis notu ma fyakaratat tenabira ra ma fyalak ne, mkya'a munuk afa avyai. Ita deka tfakaratat tenadida ra na'a kaka'a yai, na'uk tfaturu dida silobang a verin terad a valid ra. Inyai lolin urun i lahir, tevek tatafal ma tfangrebat rira inorang a.* ² Wean i tamata isa nanovak na'a ralan a ne, ni kaka'a dawan, na'uk velik aba, tamata yai ni kaka'a wol ti naran afa ovi musti nka'a ra. ³ Na'uk wean i tamata isa nlobang urun Ubu, na Ubu nka'a tamata yai.

⁴ Ya'a mane ufalyawang verin mia na'a afwatan ihin i tamata ra rala roak verin walut ra ma na'a rira korban ra ne, bisma ta'an te wahal? Ita tamata inorang ra tka'a roak ne, walut yai ubu siklabir watan, tevek Ubu ikisa watan, ovu vali Ia Ni ngrebat a. ⁵ Velik aba,

* **8:1** 8:1 Paulus nvalat tamata ovi rorang Yesus na'a kota Korintus na'a afa ovi rorat ia na'a rira surat a. Na'a ayat ini, ia nfalyawang na'a afwatan ihin ovi rala roak ma reluk korban verin walut ra.

tamata ra raraning ubu siklabir rivun, ovu kena vali ma tamata boku rfalak ne, ubu avyai rva'at ovu rfareta na'a lanit ratan ovu lanit ivavan, ma duarira verin ira. ⁶ Na'uk ita tka'a mnga'un ne, Ubu ikisa watan. Ia a'uk neluk Yamadida, ovu not-nala munuk afakataka, ovu ita tva'at ma traning Ia. Duila'a isa watan vali, inyai Yesus Kristus. Tali Ia bi afakataka rna'a munuk, ovu nahu Ia bi tva'at ma naran amar ini.

⁷ Velik ne wean inyai, na'uk tamata ovi rorang Yesus boku wol rka'a ne, walut avyai ubu siklabir watan, ovu vali wol rira ngrebat akataka. Lan ana, tamata avyai ba'i rsoak nulu walut ra, ba afa yai ira ka'i rotu watan. Ba ma naran amar ini, na ira rnarin ne afwatan ihin i ra'an yai, neluk roak rira korban ra verin walut ra. Ira ranovak ne, wean i ra'an afwatan ihin yai, na rira salasilan, tevek rira inorang wol rangrebat obin. ⁸ Velik aba, afamtahan ovi ta'an ra wol reluk angangal verin ita ma tferi Ubu, tevek wean i ta'an te wol ta'an afamtahan avyai, na wol nfaruki ita, te wol tala utudida.

⁹ Na'uk mingnanang, tevek tamata boku rira inorang a wol nangrebat obin, ba betane rira salasilan vali, tevek rot-orang afa ovi myotu ra. Velik aba, Ubu wol ntab-teri mia na'a afa ovi myotu yai, na'uk tamata avyai ranovak obin ne, myotu wean inyai, na salasilan roak. ¹⁰ Wean i tamata ovi rira inorang a wol nangrebat obin rsi'ik mia, tamata ovi bira inorang a nangrebat roak a, mifna'an na'a rahan i ba'i rfadawang walut ra, na ira veka rabrahi vali ma ra'an afa ovi rala roak ma neluk rira korban verin walut

ra. ¹¹ Ba bira kaka'a i wean inyai a, veka not-visual tamata ovi rorang Yesus ma wol rka'a rfile ne, inorang inba lolin, te inba sian, ba wol rorang roak Yesus. Velik aba, Yesus nmata al nakvanak ira vali. ¹² Wean i myotu roak salasilan wean inyai verin terabir-valibira ovi rorang Yesus, na'uk rira inorang a wol nangrebat obin, na inyai wean i myot-visual roak rira inorang a. Myotu wean inyai, na bira salasilan roak verin Kristus. ¹³ Ba wean i afamtahan ovi uan ra notu roak ma terad a valid ra rotu salasilan, na veka ufena lahir ma uan afwatan ihin roak na'a ning vava'at a. Ufena ma otu afa ovi rotu ma terang a valing ra rotu salasilan.

9

Paulus nlotar tenan verin tamata ovi rfalak sian ia, ovu nfamalik rasul rira varvara ra, ovu afa ovi musti rotu ra

¹ Ya'a otu rasul, ovu ya'a bisma otu afaka watan na'a ning vava'at a lokat amar, ovu vali urea roak dida Duila'a Yesus. Duila'a Ni karya i otu a, inyai nfaturu lahir mia. ² Velik ne tamata boku wol rtorung ne, rasul ya'a, na'uk orang urun ne, verin mia, na mtyorong roak ne rasul ya'a. Bira inorang a na'a Duila'a neluk faneak roak ne, rasul ya'a.

³ Ba wean i tamata boku rfasala ya'a, na veka ulotar tenang a ma ufalak wean ini: ⁴ Inovon ma ami tamata ovi amfabana Duila'a Ni karya a, amala fana'an-fanenu tali mami karya yai. ⁵ Inovon ma awamami ovi rorang roak Kristus, rorang vali ami na'a mami banbanan ra ma

amfabana mami karya a. Rasul liak ra, ovu Duila'a Yesus warin ra, ovu vali Petrus* rotu roak wean inyai. ⁶ Betane ralabira ra rfalak ne, inovan ma amrua Barnabas ka'i amdava watan mami fana'an-fanenu, velik ne amfabana Duila'a Ni karya. ⁷ Wol suldadu isa vali, wean i nti notu rihi, na ia ka'i nvara watan rihi yai fyawan a. Wol tamata isa vali, wean i nfau anggur na'a ni va'i a, na wol na'an vuan ra. Te iki nfawatak domba ra, na wol nenu domba avyai rira susu vahan ra?†

⁸ Afa ovi ufalak ini, wol mane rtali watan tamata rira fikiran ra, na'uk rfadoku vali roak wean inyai na'a Musa ni inukun ra. ⁹ Rtulis roak na'a Musa ni inukun ra ne, “Wean i sapi isa nta gandum ma notu ma vatul ra rtuba aling tali kan ra, na deka mkum-teri sapi yai sumarn a ma wol na'an gandum ra.” Orat mia ne, Ubu ka'i nfikir a'uk sapi yai watan?‡ ¹⁰ Wahal! Afa ovi rfalak yai betane rala al rta'ing ita? Kena urun, tevek rtulis roak afa yai verin ita. Tamata ovi rotu va'i ovu tamata ovi rfamerat gandum ra, ira ranovak roak ne, veka rala rira farea enan a tali rira karya ra. Wean vali inyai verin tamata ovi rfabana Duila'a Ni karya. Ira veka rala vali rira farea enan tali rira karya yai.

¹¹ Ami amavuri amava roak Ubu Ni vaivatul ra na'a ralabira ra. Ba wean i myala bira afa boku verin ami, na inyai nfaturu ne, amkiwal da'in

* 9:5 9:5 Vai Yunani npake Kefas na'a ayat ini, tevek Petrus naran na'a vai Aram ne, Kefas. † 9:7 9:7 Domba ra rira susu vahan a, wean lahir sapi rira susu vahan a, ma tamata ra bisma renu. ‡ 9:9 9:9 Sapi inar urun ma ra'an gandum ihin ra. Ulangan 25:4

mia? ¹² Wean i tamata liak bis watan ma rera afa tali mia, na ami wol bisma amera ma nlia tali ira?

Na'uk ami wol amotu wean inyai. Ami ka'i amvara watan afa avyai, boma deka reluk angangal verin ami ma amfamalik Ubu Ni Ivar Lolin i nfamalik Kristus. ¹³ Terang a valing averi! Mia mkya'a roak ne, tamata ovi rkarya na'a Yahudi rira Rahan Dawan Falurut, ira vali rafna'an-rafnenu tali rira karya yai. Tamata ovi rasusan wan i ba'i rasnuri dida korban ra verin Ubu na'a, ira rala vali rira wahat kedan a na'a inyai. § ¹⁴ Wean vali inyai, Duila'a nfadoku roak ne, tamata ovi rfamalik Ni Ivar Lolin a, ira musti rva'at vali tali rira karya yai.

¹⁵ Na'uk ya'a wol mane otu lahir fasa vali afa avyai. Ya'a wol mane utulis surat ini, boma myotu wean inyai verin ya'a. Wean i tamata ra rotu teri ning ininan i notu ma ralang a dawan urun a, na ni lolin a umata.* ¹⁶ Ba wean i ufamalik Ubu Ni Ivar Lolin a, na ya'a wol bisma ralang dawan na'a afa ovi otu ra, tevek Ubu nsinir ya'a ma musti otu wean inyai. Sian urun i lahir verin ya'a, wean i wol ufamalik Ni Ivar Lolin a. ¹⁷ Wean i ralang a ka'i nfallak ma ufamalik Ubu Ni Ivar Lolin yai, na inovan ma ala kadi tali karya yai. Na'uk Ubu ralan a ka'i nfallak ma ufamalik Ni Ivar Lolin a, ba ufabana

§ **9:13** 9:13 Yahudi rira Rahan Dawan Falurut yai, vai Mala nfallak ne, Bait Suci. Yahudi rira Rahan Dawan Falurut ikisa watan, na'a kota Yerusalem, ma ba'i raraning Ubu na'a inyai.

* **9:15** 9:15 Paulus ralan a dawan na'a ni nkarya a, tevek wol nera kubang tali tamata ovi nlobang ira.

karya ini, tevek ning varvara verin Ia. ¹⁸ Ba wean inyai, na ya'a veka utung aka? Inovana ma era kadi tali tamata ovi rarenar Ubu Ni Ivar Lolin i ufamalik, na'uk wol otu wean inyai. Ya'a utung a nana'a i ufamalik Ni Ivar Lolin a watan ovu tamata ra wol rala kubang verin ya'a na'a afa i otu a.

¹⁹ Ya'a ini wol eluk tamata sansinir verin tamata iki watan. Velik ne wean inyai, na'uk ya'a eluk roak tamata sansinir verin tamata ra munuk. Otu wean inyai, boma utung tamata rivun ma rorang Kristus. ²⁰ Na'a Yahudi waharira ralan ra, na ning vava'at a wean lahir tamata Yahudi ra. Otu wean inyai, boma bis utung tamata Yahudi rivun ma rorang Kristus. Wean i una'a tamata ovi rorang a'uk Musa ni inukun ra, na ot-orang vali wean ira, velik ne ya'a wol usoak roak nulu Musa Ni inukun ra. Ya'a otu wean inyai, boma bis utung ira ma rorang Kristus. ²¹ Wean i una'a tamata ovi wol Yahudi waharira ralan ra, na otu felang a wean ira, ma uva'at wean tamata ovi wol rot-orang Musa ni inukun ra, boma utung ira ma rorang Kristus. Na'uk afa avyai wol rotu ma wol orang afa ovi Ubu nfalak ra. Ya'a ot-orang lalawatan afa ovi Kristus nfalak ma otu na'a ralang a nahu Ni Roh.

²² Wean i una'a tamata ovi rira inorang a wol nangrebat obin waharira ralan ra, na otu ma felang a wean ira, boma utung ira ma rorang Kristus. Wean i una'a tamata iki watan waharira ralan ra, na ukati afa ovi otu ra, boma utung tamata boku ma rorang Kristus. ²³ Ya'a otu munuk wean inyai, ba tamata ra rtafal ma

rorang Ubu Ni Ivar Lolin i nfamalik Yesus, boma Ia nala ning wahat a tali Ni kalolin a vali.†

²⁴ Mia mky'a roak ne, wean i tafla silalia, na tamata ovi rovu ma rafla, musti rafla munuk lahir, na'uk tamata isa watan veka ni rangrangwaha. Ba wean inyai, na mkyiwal ma mifla urun ia, boma myala rangrangwaha.‡ ²⁵ Tamata iki watan wean i novu vali ma nafla silalia, na ia musti ntahang nal ralan na'a afaka watan, boma utun. Ia musti notu wean inyai, boma nala rangrangwaha. Rangrangwaha yai veka nakvisal watan. Na'uk ita musti tatahang nal raladida na'a afaka watan, boma tala rangrangwaha i nana'a lalawatan, ti naran i wol ni wahan. ²⁶ Wean inyai bi ya'a ufla, boma bisma aran ni wahan a. Wean i ovu vali ma amsikevu ami, na ya'a wol mane uskevu a'ar tia ma watan. ²⁷ Na'uk ukiwal urun tenang a ovu utahang nal ralang na'a afaka watan, boma ti ma i ufamalik roak Ubu Ni Ivar Lolin a verin tamata liak ra, na Ubu wol nfalak ne, ning vava'at a wol inovan ovu ning karya i otu a.

10

Tamata Israel rira afa ovi rotu ra rfanganang ita ma deka tot-orang ira

¹ Terang a valing averi! Ya'a ini Paulus inak ma mingnanang afa ovi rvotuk roak verin ubud-nusid ra, na'ut i rovu vali Musa. Na'ut inyai,

† 9:23 9:23 Kalolin na'a ayat ini ihin a na'a vai Mala ne, berkat.

‡ 9:24 9:24 Vaivatul rangrangwaha, ihin na'a vai Mala ne, hadiah.

na Ubu nala mutan ma nteri ira, ovu vali rban-etal tahat i rfanara ia ne Tahat Valvulin, ovu lolin watan.* ² Tamata Yahudi avyai munuk lahir wean i rbaptis roak ira na'a mutan ralan a, ovu vali na'a tahat yai ralan a. Afa yai nfaturu ne, rorang roak Musa i nban-ulu verin ira munuk.† ³ Ira munuk ra'an afamtahan ovi Ubu Ni Roh nala verin ira ovu Ni ngrebat a. Afamtahan avyai, wear isa munuk. ⁴ Ira munuk renu vali wear i Ubu Ni Roh nala verin ira. Wear yai nava tali vatminan i nfatuang ira na'a rira banbanan a. Vatminan yai nfaturu lahir Kristus i nfatuang ira, ovu nfangora rira vava'at ra ovu afa ovi rala al rva'at a. ⁵ Velik ne wean urun inyai, na'uk etal dawan tali ira, rira afa ovi rotu ra notu ma Ubu nangrova urun. Wean inyai bi, etal dawan a rmata ma rtuba tia ma watan na'a wan lean vu dawan.

⁶ Terang a valing averi! Afa avyai munuk rvotuk roak verin tamata Yahudi ra ma al nfangnanang ita ovu nair ita, boma deka tot-orang dida ininan sian i wean lan a ira rotu. ⁷ Tamata boku tali ira rsoak nulu walut ra, na'uk ita deka tot-orang ira wean inyai. Wean i rtulis roak na'a Surat Ralan ne, “Bangsa yai ni tamata

* **10:1** 10:1 Keluaran 13:21-22. Na'ut i rfamalik Musa na'a Keluaran na'a Perjanjian Mnanat a, na Duila'a nala mutan isa ma nteri ira na'ut amar, beti na'ut ovan, na neluk mutan yafu, ma nfalyawang ovu nfaturu linga'an verin tamata Yahudi ra, boma rbana na'a linga'an yai. Mutan yai nfaturu vali ne, Duila'a nana'a inyai. † **10:2** 10:2 Na'ut i rbaptis tamata ovi rorang Yesus, na inyai nfaturu ne, rira vava'at isa roak ovu Kristus, ovu rorang Ia. Wean lahir i na'a ayat ini nfamalik ne, tamata Yahudi rorang roak Musa.

ra rdoku ma rafna'an ovu rafnenu, beti rdiri ma rso'i-rsomar al rsoak nulu rira walut ra."‡
 8 Tamata boku tali ira rsifa tia ma watan ovu tamata ovi wol awarira verin ira, na'uk ita wol bisma tot-orang ira. Rira afa i rotu yai, notu ma tamata rivun vutrua rahin itelu rmata fasa lahir na'a amar isa. 9 Tamata boku vali tali ira rlabir teman Duila'a, ba nifa ovi rira bisa dawan urun a rkokat fedan munuk lahir ira. Ba ita wol bisma tot-orang ira. 10 Tamata boku vali tali ira rafngamu'ur, ba Ubu nsinir Ni sansinir tali lanit ratan i ntaha matmatan a, ma nfedan ira. Ba ita wol bisma tfangamu'ur wean ira.

11 Afa avyai rkena munuk roak ira ma na'a faneak verin ita. Rtulis munuk roak afa avyai ma al nfangnanang ita, tevek fiang ini tva'at na'a amar ovi lanit ivavan a mane namwear roak.§ 12 Ba tamata inorang iki watan nanovak ne, ni inorang a nangrebat roak, na musti nsi'ik wan ma lolin, boma deka nleka na'a salasilan ra. 13 Mingnanang ne, angangal ovi mtyuan ra mane rfaleka watan mia, wean watan angangal ovi tamata ra ba'i rtuan. Na'uk angangal avyai veka wol rlia bira ngrebat ra, tevek Ubu notu lalawatan afa ovi nfalak na'a Ni tnorung ra ma nlobang mia. Na'ut i angangal a nma ma nkena mia, na Ia veka nala linga'an verin mia, boma bisma byar-nala angangal avyai.

Fyaroa tenabira tali snoba i tamata ra rotu ma

‡ 10:7 10:7 Keluaran 32:6 § 10:11 10:11 Paulus nfangnanang sidovung tamata ovi rorang Yesus na'a kota Korintus, ma deka rotu afa ovi lan a tamata Yahudi rotu ra, tevek fiang ini dida vava'at ra munuk na'a Kristus ma nfareta ita, wean Ubu Ni tnorung ntali lalan a.

raraning walut ra

¹⁴ Ba terang a valing ovi ulobang urun mia, deka msyoak nulu walut ra. ¹⁵ Ya'a ungrihi verin mia, wean watan i ungrihi verin tamata ovi rka'a ma rfikir ma lolin. Era ma ka'i minovak na'a afa ovi ufalak ini. ¹⁶ Na'ut i tala kobi i nsa'a anggur a ma tenu al tangnanang Kristus laran i nvoak na'a aa walwalur a, na ita tfalak fara weninyai verin Ubu. Inyai nfaturu roak ne, isa roak ita ovu Kristus i nmata al nakvanak ita. Na'ut i tsiduk roti ma itmunuk ta'an, na inyai nfaturu roak ne, isa roak ita ovu Kristus tenan a. ¹⁷ Ita munuk tsiduk roti isa watan ma ta'an. Afa yai nfaturu ne, velik ne rivun ita, na'uk isa roak ita na'a sidovung isa, tevek ta'an roti isa watan.

¹⁸ Eka minovak na'a bangsa Israel ra. Ira ra'an afwatan ihin ovi tamata ra rala ma reluk rira korban verin Ubu. Afa avyai tamata ra rfadoku roak na'a wan i ba'i rasnuri rira korban ra verin Ubu. Ira rotu wean inyai, boma isa roak ira ovu wan yai.* ¹⁹ Mia veka minovak afaka na'a afa i ufalak ini? Walut ra wol ihir akataka. Afwatan ihin ovi rala ma reluk rira korban verin walut ra, wol ihir akataka vali. ²⁰ Korban ovi rfadoku na'a wan i ba'i rasnuri rira korban verin walut ra, ira wol rala verin Ubu, na'uk rala verin nitu ra. Ba ya'a wol utorung ma isa watan mia ovu nitu ra.

²¹ Mia wol bisma myenu anggur tali Duila'a Ni kobi a, beti ti myenu vali tali nitu rira kobi a. Mia wol bis vali ma mifna'an na'a Duila'a Ni meja a,

* **10:18** 10:18 Tamata Yahudi rira wan i ba'i rasnuri rira korban ra verin Ubu. Inyai ihin a ne, raraning Ubu, ovu isa roak ira ovu Ia.

beti ti mifna'an na'a nitu rira meja a.† ²² Ita deka totu ma Duila'a nangrova ita! Duila'a Ni ngrebat a nlia munuk afakataka.

Ni lolin a, deka ta'an afamtahan ovi notu ma terad ra rleka na'a salasilan, velik ne Ubu wol nfalak teri ma ta'an afamtahan avyai

²³ Tamata ra rfalak ne, "Ita bisma totu afaka watan, wean i raladida ra rfalak." Inyai kena urun! Na'uk afa ovi totu ra wol mane kena munuk lahir. "Ita bis vali ma totu afaka watan wean i ralad ra rfalak." Na'uk afa ovi totu ra munuk wol mane kena munuk lahir ma al nfangrebat tamata ovi rorang Yesus rira inorang a. ²⁴ Deka sasan mia ka'i mdyava utubira alaling, na'uk lokat tamata musti nsi'ik vali afa ovi notu ma tamata liak ra uturira.

²⁵ Mia bisma mian afaka watan na'a wan i ba'i rfedi afwatan ihin na'a. Deka myorat na'a ralabira ila'a ra, ma fyalak ne, "Betane rala roak afa avyai ma raraning walut ra te ubu siklabir ra?" ²⁶ Mingnanang afa ovi rtulis roak na'a Surat Ralan ne, "Duila'a Nia lanit ivavan ini ovu afa ovi rna'a ralan a munuk."‡

²⁷ Wean i tamata isa wol norang Kristus, na nasweang mia ma mifna'an, ma mtyorong roak ma mifna'an ovu ia, na'uk deka myorat na'a ralabira ila'a ra ma fyalak ne, "Betane rala roak afa avyai ma raraning walut ra te ubu siklabir

† **10:21** 10:21 Tamata ovi rorang Yesus rsoak nulu walut ra, inyai ihin a ne, rafna'an-rafnenu ovu nitu ra na'a rira meja a. Paulus ntabu ira na'a afa yai, tevek wol kena verin tamata ovi rorang Yesus. ‡ **10:26** 10:26 Tamata Yahudi rala vaivatul ovi na'ut i rdoku ma rafna'an, ma rfalak fara weninyai verin Ubu. Mazmur 24:1

ra?" ²⁸ Na'uk wean i tamata isa nfalak verin mia ne, "Afwatan ihin ini rala roak ma na'a rira persembahan ra verin walut ra," na deka mian afwatan ihin yai. Myotu wean inyai, boma fyikir tamata yai ovu afa ovi nafngamu'ur roak na'a ralan ila'a. ²⁹ Ya'a wol mane ufalak na'a afa i notu ma mifngamu'ur na'a ralabira ila'a ra, na'uk na'a afa i tamata yai nafngamu'ur na'a ralan ila'a a. Snain tamata boku rorat ne, "Afakinimi ya'a bisma otu afaka watan, na'uk tamata liak ralarira ila'a ra rotu teri afa ovi otu ra?" ³⁰ Wean i ya'a ufalak lan fara weninyai verin Duila'a na'a afamtahan yai, beti uan, na afakinimi tamata ra rfalak sian ya'a na'a afwatan ihin yai? Uflurut roak verin Duila'a ma ufalak fara weninyai na'a afa yai."

³¹ Terang a valing averi! Ufalak verin mia ne, wean i mian te myenu te myotu afaka watan, na myotu munuk afa avyai ma al fyadawang Ubu. ³² Na'a bira vava'at ra, na deka myotu ma tamata liak rotu salasilan ra, velik ne tamata Yahudi ira, te wol Yahudi ira, te Ubu Ni sidovung tamata inorang ra. ³³ Era verin mia ma myorang ning vava'at a ma na'a afaka watan, na ufaloling tamata ra munuk ralarira ra. Ya'a otu wean inyai, na'uk wol udava utung alaling. Na'uk ya'a inak urun ma Ubu nsikat tamata ra tali rira salasilan ra, ma rira vava'at kakiwal.

11

Tasdovu ita ma taflurut, na vata ra musti ralang brana ra

¹ Ba era verin mia ma na'a bira vava'at ra, na myot-orang afa ovi otu ovu ufalak ra, wean lahir i ya'a vali orang Kristus.

² Terang a valing averi, ya'a musti ufadawang mia, tevek na'a afaka watan, na mingnanang ya'a ovu myot-orang afa ovi air roak verin mia.

³ Na'uk ya'a inak ma mkya'a afa i ufalak ini. Kristus nfareta brana ovi rsifa roak ra. Brana ovi rsifa roak ra rfareta awarira ra. Ubu nfareta Kristus. ⁴ Wean i brana isa naflurut te nfamalik vaivatul ovi nrenar lahir tali Ubu, na nkum-teri ulun a, na ia wol nalang roak Kristus i nfareta ia.* ⁵ Na'uk wean i vata isa naflurut te nfamalik vaivatul ovi nrenar lahir tali Ubu na'a tamata rivun waharira ralan ra, ovu wol nkum-teri ulun a, na inyai nfaturu ne, wol nalang roak awan a. Notu wean inyai, na ia wean lahir vata i racukur ni vut a ma rfama'it ia, ma al nfaturu sian i notu a. ⁶ Wean i vata isa nafena ma nkum-teri ulun a, na ni lolin a rngotal te racukur ni vut a. Na'uk wean i rngotal te racukur vata ni vut a, na rfama'it roak ia, ba musti nkum-teri ulun a.

⁷ Brana ra wol bisma rkum-teri ulurira ra, tevek Ubu notu ma felarira wean Ia, ovu vali notu ma Ni dawan a nvotuk na'a ira. Na'uk vata ra, ira rfaturu lahir ne, awarira ra dawan ira ovu felarira ra lolin. ⁸⁻⁹ Na'ut i Ubu notu lanit ivavan ini, na Ia wol notu brana a tali vata a, na'uk Ia notu vata a tali brana. Brana a vali, Ubu wol notu ia verin vata a, na'uk Ia notu vata a verin brana a. ¹⁰ Wean inyai bi vata ra musti rkum-teri ulurira ra ma neluk faneak ne, awarira ra

* **11:4** 11:4 Msyi'ik contoh na'a Lukas 2:25-31 (Simeon); Lukas 2:36-38 (Hana) na'a tamata ovi rarenar lahir tali Ubu ma ti rfamalik Ni vaivatul ra.

rfareta ira. Rotu wean inyai, boma rfaloling Ubu Ni sansinir ra tali lanit ratan.

¹¹ Velik ne wean urun inyai, na'uk dida vava'at a na'a Duila'a, ba vata ra wol bisma rdir-aling ira tali brana ra, ovu vali brana ra wol bisma rdir-aling vali ira tali vata ra. ¹² Kena urun, Ubu notu ma vata i ula lalean a, ntali brana, na'uk brana liak ra munuk, na vata ra rarali ira. Afakataka munuk rtali Ubu.

¹³ Era ma eka minovak ma lolin! Wean i vata isa naflurut verin Ubu, na wol nkum-teri ulun a, na inyai kena? ¹⁴⁻¹⁵ Na'a tamata rivun waharira ralan ra, na ita tka'a roak ne, brana ovi rira vut ra blawat a, tamata ra wol ralang ira. Na'uk vata ovi rira vut ra blawat a, tamata ra ralang ira. Tevek Ubu notu ma vata rira vut ra blawat ma nteri ulurira ra. ¹⁶ Na'uk wean i tamata boku wol rtorung ma vata ra rkum-teri ulurira ra na'ut i raflurut, na mane ufalak afa isa watan. Ya'a ufalak watan ne, ami ovu sidovung tamata ovi rorang Yesus wol amtorung tamata avyai rira fikiran ra.

Paulus ntabu sidovung i na'a Korintus, tevek rotu sian a na'ut i ra'an roti ovu renu anggur ma al rangnanang Yesus Ni matmatan a

¹⁷ Terang a valing averi, ya'a wol mane ufadawang mia na'a afa ovi mane ufalak ini. Misdovu mia na'a bira sidovung tamata ovi rorang Yesus a, na wol nvua afa lolin, na'uk nvua watan afa ovi sian ra. ¹⁸ Ya'a urenar lan roak ne, na'ut i misdovu mia na'a bira sidovung a, na msyingarahi ma myotu bira sidovung alaling. Ya'a orang ne, afa boku tali ivar yai kena. ¹⁹ Inovan ma bira sidovung a nama'ar,

boma nfaturu lahir ne, tali bir tinemun, na iki tamata inorang mnga'un ia na'a Ubu wahan ralan a. ²⁰ Velik ne mia mnyari ne misdovu mia ma mifna'an al mingnanang Duila'a Yesus, na afa yai wol kena. ²¹ Tevek na'ut i misdovu mia ma mifna'an yai, na tamata boku ra'an lan rira afamtahan ra, na'uk tamata boku wol rira afamtahan, ba rablafar watan, na tamata boku vali ranavut.† ²² Notu afakinimi myotu wean inyai i? Mia wol bira rahan ma mifna'an-mifnenu na'a? Mia mane fyalak sian Ubu Ni sidovung tamata ovi rorang Yesus a, ovu mane fyama'it tamata kasian ra? Ya'a ki ufalak afaka ewal verin mia? Ya'a mane ufadawang mia? Na'a afa ovi ufalak ini, na ya'a wol utorong lahir ma ufadawang mia.

²³ Ya'a air roak mia tali afa i Duila'a nala roak verin ya'a. Afa yai wean ini: ovan i Yudas nfredi dida Duila'a Yesus, na'uk wol rtaha Ia obin, na Ia nala roti ma ²⁴ nfalak fara weninyai verin Ubu, beti nvisul roti a ma nfalak ne, "Ini Ya'a tenang a ma ala verin mia. Mian roti ini ma al mingnanang Ya'a." ²⁵ Nata Yesus nala vali kobi i nsa'a anggur a ma nfalak ne, "Anggur i nana'a kobi ini nfaturu lahir Ubu Ni tnorung ngorva'an a verin tamata ra. Ubu nfabana tnorung ngorva'an ini ovu larang a. Lokat amar

† 11:21 11:21 Tamata ka'i ovi rna'a Korintus yai, rasdovu ma rafna'an ma al rangnanang Yesus Ni matmatan, na'a amar ovi rotu rira snoba dawan ra. Ira wol rfikir Yesus Ni matmatan a, na'uk rfikir watan ne, ra'an afamtahan ovu renu anggur. Tamata ka'i avyai wol rkamlabir vali terarir-valirira ra ovi wol rira akataka, ovu wol rala akataka verin ira.

i myenu anggur ini, na mingnanang Ya'a."‡ 26 Ba lokat amar i mian roti ini ovu myenu anggur ini, na mia fyamalik roak Duila'a Ni matmatan a, nata ti naran amar i nma ewal a.

27 Ba wean i tamata iki watan ni afa ovi notu ra, na'ut i na'an roti yai ovu nenu anggur yai, wol inovan na'a Ubu wahan ralan a ovu wol nalang Duila'a, na ia ni salasilan roak verin Duila'a. Ira ranovak ne, Yesus tenan a ovu laran a wol fyawan akataka a. § 28 Ba lokat tamata musti ranovak lan na'a ralarira ra, ovu ka'i rsi'ik vali tenarira ra veki, beti ra'an roti ovu renu anggur a. 29 Tevek tamata iki watan na'an roti ovu nenu anggur a, na'uk wol nalang Duila'a tenan a, na Duila'a veka nukun ia.* 30 Wean inyai bi, tali bira sidovung a, na tamata rivun tenarira ra rmafun, ovu boku vali nawar ira, ovu vali rivun ira rmata.

31 Na'uk wean i ita ka'i tanovak lan na'a raladida ra, ovu tsi'ik tenadida ra veki, na Duila'a veka wol nukun ita wean inyai. 32 Na'uk wean i Duila'a nukun ita ma tatuan susa, na Ia nfakena ita. Ia notu wean inyai ma ti naran amar i veka nma ma nukun lanit ivavan ini, na Ia veka wol nukun ita.

33 Ba terang a valing averi, wean i misdovu mia ma mifna'an, na musti msyinaban mia. 34 Ba wean i tamata isa nablafar, na ia musti nafna'an lan na'a ni rahan veki, boma na'ut i misdovu

‡ 11:25 11:25 Ubu Ni tnorung ngorva'an verin tamata ra ihin a ne, Ia nala linga'an ngorva'an ma tamata ra bisma rna'a Ni sidovung tamata ovi rorang Yesus. Msi'ik vali Keluaran 24:3-8, Ibrani 9:22 § 11:27 11:27 Msi'ik catatan na'a ayat 21 na'a ratan

a. * 11:29 11:29 Kolose 1:24

mia, na ia wol notu afa ovi rotu ma Duila'a veka nukun ia. Afa liak ra veka ufalyawang verin mia na'ut i uma ewal.

12

Yabi ovi Ubu Ni Roh nala ra rsialing ira, na'uk Ubu Ni Roh ikisa watan

¹ Terang a valing averi, fiang ini, ya'a Paulus, inak ma mkya'a urun yabi* ovi Ubu Ni Roh a nala roak verin mia. ² Mia mingnanang ne, na'ut i wol mkya'a Ubu obin, na tamata ra rweang nala roak mia ma msyoak nulu walut ra. Walut avyai wol rangrihi nala, na'uk myorang watan ira. ³ Ba inak ma mkya'a ne, wean i Ubu Ni Roh a nleal tamata isa, na ia wol mane near nfasoba Yesus. Wol tamata isa vali bisma nfalak ne, "Yesus yai Duila'a Ia," wean i Ubu Ni Roh a wol nana'a ralan a.

⁴ Yabi ovi Ubu Ni Roh nala verin ita rsialing ira, na'uk rtali Roh isa watan, inyai Ubu Ni Roh. ⁵ Karya felarira rivun ma tkarya verin Duila'a, na'uk Duila'a i tkarya verin Ia yai, ikisa watan. ⁶ Karya verin Duila'a yai felan a rivun, na'uk Ubu ikisa watan, ovu Ia sa'i nala ngrebat verin tamata ra ma rot-nala karya avyai.

⁷ Ubu nala Ni Roh a ma nkarya na'a lokat tamata, boma ita dida munuk lolin a, ma isa nlobang isa. ⁸ Ubu Ni Roh a nala yabi verin tamata isa ma bis nangrihi ovu kaka'a dawan. Ubu Ni Roh nala yabi verin tamata isa vali ma nka'a urun ma nfamalik afa ovi rtali Ubu. ⁹ Ubu

* 12:1 12:1 Yabi na'a pasal ini, ihin a na'a vai Mala karunia.

Ni Roh a nala yabi verin tamata isa vali ma norang urun Ia, na verin tamata liak vali, Ni Roh nala yabi ma notu ma tamata ra lolin ewal ira tali rira suhut ra. ¹⁰ Ubu Ni Roh a nala yabi verin tamata isa vali ma notu mujizat, na verin tamata liak isa vali, Ni Roh a nala yabi ma bisma nrenar lahir tali Ubu ma ti nfamalik verin tamata ra. Ni Roh a nala yabi verin tamata liak isa vali ma bisma nka'a nfili ne, ngrebat ini ntali Ubu Ni Roh a te wahal. Ni Roh a nala yabi verin tamata boku ma rangrihi vai ovi wol rka'a ra. Ni Roh a nala yabi verin tamata boku vali ma rfalyawang vai avyai. ¹¹ Na'uk Ubu Ni Roh ikisa watan, ovu ka'i notu munuk afa avyai. Ni Roh a nala yabi verin lokat tamata ma rira yabi ra rsialing ira, wean i Ni Roh a nfadoku roak a.

Ubu nala roak yabi ra verin tamata ovi rorang Yesus, na'uk ita musti inadida urun yabi ovi rlobang tamata liak ra

¹² Terang a valing averi, ki ufalyawang afa ini verin mia. Tenadida ikisa watan, ba velik ne ikisa watan, na'uk ulud ra, arud ra, matad ra, nirud ra, limad ra, ovu vali ead ra rna'a munuk tenadida ra. Ba velik ne rivun, na'uk tenadida ikisa watan. Ita munuk tamata ovi torang Kristus weadida vali inyai. Velik ne rivun ita, na'uk ita tna'a watan sidovung isa, inyai Kristus tenan a. ¹³ Na'ut i rbaptis ita, Ubu Ni Roh notu ma tna'a roak sidovung isa watan. Velik ne Yahudi ita, te wol Yahudi ita, tamata sansinir te wol sansinir, wol akataka. Na'ut i torang Kristus, na Ubu Ni Roh i ikisa watan yai, na'a lahir raladida ra munuk.

¹⁴ Terang a valing averi, eka tfikir na'a tamata isa tenan a. Na'a tenan a, na wol mane liman a watan, na'uk ulun a, arun a, matan a, nirun a, ovu vali afa ovi rna'a tenan a munuk. ¹⁵ Wean i tamata isa ean a ka'i nfallak verin tenan a ne, "Ya'a wol eluk liman a, ba ya'a wol una'a tenam a," na inyai wol kena, tevek tamata ean nana'a watan tamata tenan a. ¹⁶ Wean inyai vali ma tamata arun a ka'i nfallak verin tenan a ne, "Ya'a wol eluk tamata matam a, ba ya'a wol una'a tenam a," na inyai wol kena, tevek tamata arun nana'a watan tamata tenan a. ¹⁷ Eka minovak! Wean i tamata isa tenan a munuk lahir neluk matan a, na arun a na'a inba ma bis nafrenar? Wean i tamata isa tenan a munuk lahir neluk arun ra, na nirun a na'a inba ma nfavo? ¹⁸ Na'uk Ubu notu munuk roak tamata ulun a, matan a, arun a, nirun a, liman a, ovu vali ean a, ma rna'a munuk tamata tenan a, wean lahir i ralan nfallak a. ¹⁹ Wean i felarira munuk wear isa watan, na wean inba ma tfalak ne, tamata tenan a? ²⁰ Ba afa rivun na'a tenadida ra, na'uk tenadida ra ikisa watan.

²¹ Ba wean inyai, na tamata matan a wol bisma nfallak verin liman a ne, "Ya'a wol ukamlabir oa," ovu vali tamata ulun a wol bisma nfallak verin ean a ne, "Ya'a wol ukamlabir oa." ²² Nlia tali inyai, na tamata ra rfikir ne, afa boku na'a tamata tenan a wol rangrebat ovu wol ka'i rkamlabir ira. Velik aba, ita musti tsi'ik ma lolin afa avyai. ²³ Ba na'a tenadida ra, na afa ovi tfikir ne, wol fyawarira, na ita musti talang urun ira. Na'a tenadida ra vali, afa ovi tamata wol bisma rsi'ik, na ita musti tateri ma lolin afa avyai. ²⁴ Afa ovi tsi'ik lolin roak na'a tenadida

ra, na deka tfikir ma tfaloling ira, tevek lolin roak. Na'uk Ubu notu roak ma nfadoku afa ovi tamata rsi'ik, na lolin roak, ovu vali afa ovi tanovak ne, wol ka'i talang ira na'a tenadida ra, na tsi'ik ma lolin ovu talang urun ira. ²⁵ Ubu notu wean inyai, boma deka tsiduk tenadida ini, na'uk wean i afa ovi rna'a tenadida ra rsialing ira, na musti isa nlobang isa. ²⁶ Ba wean i afa ovi rna'a tenadida ra, isa nfarnuang wawa'uk, na afa ovi rna'a tenadida ra munuk rfarnuang vali wawa'uk. Wean i tamata ra ralang afa isa tali tenadida ra, na afa ovi rna'a tenadida ra munuk rovu vali ma inarira lolin.

²⁷ Ba terang a valing averi! Mia munuk Kristus tenan a, ovu vali lokat mia myeluk Kristus liman a, ean a, matan a, arun a, ba afakataka rna'a munuk Kristus tenan a.† ²⁸ Ubu nfadoku roak na'a tamata ovi rorang Yesus rira sidovung a ma tamata rira karya ra rsialing ira. Ia nfadoku lan lalean ma tamata boku rna'a rasul, beti nfadoku ma tamata boku rna'a nabi, beti nfadoku vali ma tamata boku rair Ubu Ni vaivatul ra. Nata, Ia nfadoku vali roak ma tamata boku rira ngrebat ma rotu mujizat, na boku vali bis rotu ma tamata ra lolin ewal ira tali rira suhut ra. Ia nfadoku ma tamata boku vali ba'i rlobang a'uk tamata kasian ra, boku rban-ulu verin tamata ovi rorang Yesus rira sidovung a, ovu nfadoku vali ma tamata boku rira ngrebat ma rangrihi vai ovi wol rka'a ra. ²⁹⁻³⁰ Tamata ra munuk wol mane rotu rasul, nabi, te tamata ovi rka'a ma rair Ubu Ni vaivatul

† **12:27** 12:27 Tamata ovi rorang Yesus rira sidovung wean lahir Kristus tenan. Lokat tamata ovi rorang Yesus rira yabi ovu karya ra munuk rna'a, na'uk rsialing ira.

ra. Ba deka minovak ne, ira munuk rira ngrebat ma rotu mujizat, te rotu ma tamata ra lolin ewal ira tali rira suhut ra, te rangrihi ma rala vai ovi wol rka'a ra, te bisma rfalyawang nala vai ovi tamata ra wol rka'a. ³¹ Ba wean inyai, na mia veka inabira urun ma bira vali yabi ovi rlobang urun terabir-valibira ra.

Na'uk ya'a mane ufaturu verin mia na'a linga'an i lolin rahi lia munuk yabi avyai.

13

Tlobang tamata ra

¹ Terang a valing averi! Wean i tamata isa bisma nangrihi ovu vai ovi rna'a lanit ivavan a munuk, ovu vai ovi Ubu Ni sansinir ra tali lanit ratan ba'i rala, na'uk wol nlobang tamata liak ra, na ni vaivatul avyai wol ihir akataka. Ia wean titir, ma ngoan dawan watan, na'uk wol fyawan akataka. ² Wean i tamata isa ni kaka'a dawan ma ti nfamalik afa ovi nrenar lahir tali Ubu verin tamata ra, ovu nka'a munuk afa ovi Ubu wol nfavotuk obin verin tamata ra, na'uk wol nlobang tamata liak ra, na tamata yai wol fyawan akataka lahir. Wean i tamata isa nanovak nala munuk afa ovi Ubu nfallak ra, ovu vali norang urun Yesus ma bisma nfallak ma vuar isa nti talik wan a, na'uk wol nlobang tamata liak ra, na tamata yai vali wol fyawan akataka lahir. ³ Velik ne tamata yai nsiduk munuk ni metan ra verin tamata kasian ra, ovu ntorung watan ma

tamata ra rasnuri tenan a, na'uk wol nlobang tamata ra, na ia wol fyawan akataka lahir.*

⁴ Tamata i nlobang tamata liak ra, ia musti ntahang nal ralan, ovu nmarkai urun. Ia wol nbo'itea afa ovi tamata liak rira, ovu vali wol nraning tenan a ovu wol nfakaratat tenan a. ⁵ Ia wol vain aleman tamata ra, ovu wol nkiwal tamata ra ma rorang watan afa ovi nfalak ra, te rorang watan ni ininan ra. Ia wol nfarlan ma nangrova, ovu wol ntonan tamata ovi rotu sala verin ia. ⁶ Ia wol notu inan lolin na'a afa ovi sian ra, na'uk notu inan lolin na'a afa ovi kena ra. ⁷ Tamata i nka'a ma nlobang tamata liak ra, ntahang nal ralan na'a sala ovi tamata liak rotu verin ia. Ia nfikir lolin a lalawatan verin tamata liak. Ia ntahang vali ralan a ma nanaban watan afa ovi lolin ra verin tamata liak.

⁸ Yabi ovi Ubu Ni Roh nala verin tamata boku ma rfamalik Ni vaivatul verin tamata ra, na ira veka rtalik ma wol rfamalik roak. Tamata ovi rira yabi tali Ni Roh ma rangrihi vai ovi wol rka'a ra, ira veka rtalik ma wol rangrihi roak ovu vai avyai. Tamata ovi rira kaka'a dawan a, rira kaka'a yai veka nmamu munuk vali, na'uk silobang i Ubu nala verin tamata ra ma rsilobang ira, wol nmamu nala. ⁹ Tevek dida yabi ma dida kaka'a na'a afaka watan, ovu dida kaka'a ma tfamalik Ubu Ni vaivatul verin tamata ra wol naran obin. ¹⁰ Na'uk Ubu Ni amar veka nma ma

* **13:3** 13:3 Naskah mnanat boku na'a vai Yunani rfalak ne, tamata i ntorung watan ma tamata ra rasnuri tenan a, ihin a ne, ralan dawan. Rasnuri tenan a, ihin a ne, tamata ntorung ma rasnuri tenan a, tevek norang Kristus. Velik ne notu wean inyai, na'uk wean i wol nlobang tamata ra, na wol ihin akataka.

Ia veka nfatnemung munuk afa ovi wol ratnemu ra, ma yabi ra veka rmamu watan.

¹¹ Na'ut i kako'u ya'a obin, na ungrihi wean kasiko'u ra, afa ovi unovak ra wean vali kasiko'u ra. Ning fikiran a vali wean kasiko'u ra. Na'uk fiang ini umela ma dawan roak ya'a, ba uvatuk munuk roak ning fikiran ovi wean kasiko'u ra.

¹² Afa ovi tsi'ik fiang ini, inyai wean tamata molan a, na'a tatal i nakyavu watan a, na'uk ni amar a veka nma, ma tsi'ik lahir ovu lyawan. Fiang ini ya'a wol uka'a munuk obin, na'uk ni amar a veka naran vali ma veka uka'a munuk, wean Ubu nka'a munuk ralang a.

¹³ Ba fiang ini afa itelu musti tot-orang lalawatan. Afa avyai wean ini: torang a'uk Kristus, tatahang nal raladida al tnanan Kristus ma not-nala Ni tnorung ra munuk, ovu tsilobang ita ovu tlobang vali tamata liak. Na'uk afa i lolin rahi lia munuk a, na tsilobang ita ovu tlobang vali tamata liak.

14

Yabi ovi rtali Ubu Ni Roh ma tamata ra bisma rfamalik vaivatul ovi rarenar lahir tali Ubu, ovu notu ma rangrihi vai ovi wol rka'a

¹ Terang a valing averi! Fara msyilobang mia ovu tamata liak ra, ovu vali inabira urun ma bira yabi ovi Ubu Ni Roh nala verin tamata inorang ra. Tali afa avyai, na myera lan yabi, ma bisma fyamalik vaivatul ovi rtali lahir Ubu. ² Tamata i nangrihi ovu vai i wol nka'a, na ia wol nangrihi verin tamata ra, na'uk nangrihi verin Ubu, tevek wol tamata isa vali bisma nfan-aran vai yai. Ubu

Ni Roh a ka'i notu ma tamata yai nfalak afa fanfonak ovi Ubu sa'i nka'a.* ³ Na'uk tamata i ni yabi ma nfamalik vaivatul ovi nrenar lahir tali Ubu, na ia nfamalik verin tamata ra. Notu wean inyai, boma nfangrebat tamata liak ralarira ra, ovu nsurak ira ma iva'ur ma rorang Yesus, ovu vali nfaloling ralarira ra. ⁴ Tamata i nangrihi ovu vai i wol nka'a yai, na ia ka'i nfangrebat watan tenan a. Na'uk tamata i nfamalik vaivatul ovi rtali Ubu, na ia nfangrebat munuk sidovung tamata ovi rorang Yesus.

⁵ Ya'a inak ma mia munuk mkya'a vali ma mingrihi vai ovi wol mkya'a ra. Na'uk nlia tali inyai, na inak ma mia fyamalik Ubu Ni vaivatul ra, tevek tamata ovi rfamalik Ni vaivatul ra, ira fyawarira lia tamata ovi rala vai ovi wol rka'a ra. Na'uk wean i tamata i nangrihi vai i wol nka'a yai, bisma nfalyawang afa ovi nfalak ra, na afa yai notu ma sidovung tamata ovi rorang Yesus rfan-aran, ovu nfangrebat roak ira.

⁶ Ba, terang a valing averi! Wean i uma ma utuan mia, ovu ungruhi ma ala vai i wol uka'a, na inyai ihin aka verin mia? Na'uk wean i ufamalik Ubu Ni Ivar i nfavotuk lahir verin ya'a, te ungruhi, boma minovak nala munuk afa ovi Ia nfalak verin mia, te ufamalik afa ovi urenar lahir

* **14:2** 14:2 Vai i tamata ra wol rka'a na'a ayat ini ovu ayat liak, na inyai Ubu Ni Roh nala verin tamata ovi rorang Yesus. Sidovung tamata ovi rorang Yesus wol rfan-aran vai yai, ovu tamata i nala vai yai wol nasahak ma nka'a vai yai. Vai mala nfalak ne, bahasa roh. Pasal ini nfamalik vai yai ma rivun wean ayat ovi 4, 5, 6, 13, 14, 18, 19, 22-23, 26-28, 39.

tali Ubu ma ti ufamalik verin mia, te air Ubu Ni vaivatul ra verin mia, na inyai fyawan urun.

⁷ Ya'a inak ma ufalyawang verin mia na'a yabi i ntali Ubu Ni Roh a, ma tamata ra rangrihi vai ovi wol rka'a ra. Afa yai wean flo'its ovu kecap. Ira wol naarira, na'uk wean i tamata ra rafraik te rma'in ira, na ngoarira. Wean i tamata ra wol rka'a ma rafraik te rma'in, na wean inba ma tka'a ne, rdedang dadedang aka?

⁸ Wean i mane totu rihi, na'uk tamata i nafraik tvuri a, nafraik a'ar tia ma watan, na wean inba ma bisma tka'a ne, tati totu rihi?

⁹ Mia weabira vali tamata ovi rangrihi ovu vai ovi wol rka'a ra. Wean i mingrihi ovu vai avyai, na wean inba ma tamata ra rfan-aran afa ovi fyalak ra? Bira vaivatul ra wol ihir akataka, ma wean i mingrihi lean vu watan!

¹⁰ Vai rivun ila'a na'a lanit ivavan ini, na'uk ihirira ra rna'a munuk. ¹¹ Na'uk wean i wol uka'a tamata isa ni vai a, na ya'a eluk tamata dakan verin tamata yai, ovu vali tamata i nala vai yai neluk tamata dakan verin ya'a. ¹² Ya'a uka'a ne, mia mdyava vali ma bira yabi ovi rtali Ubu Ni Roh a. Na'uk nlia tali inyai, na mia musti inabira urun ma myala bira yabi avyai ma ala fyangrebat sidovung tamata ovi rorang Yesus.

¹³ Ba wean inyai, na iki watan nangrihi ovu vai i wol nka'a, na fara naflurut verin Ubu, ma nala ngrebat verin ia, boma nfalyawang nala afa ovi nfalak ra. ¹⁴ Wean i uflurut ovu vai i wol uka'a, na ning roh a ka'i naflurut, na'uk ning fikiran a wol nana'a afa ovi uflurut ra. ¹⁵ Ba ya'a musti otu afaka? Ya'a veka uflurut ovu ning roh a,

na'uk veka uflurut vali ovu ning fikiran a. Ya'a veka udedang ma ufadawang Ubu ovu ning roh a, na'uk ya'a veka udedang ma ufadawang vali Ubu ovu ning fikiran a. ¹⁶ Wean i muflurut ma fwalak fara weninyai verin Ubu ovu mu roh a, na'uk tamata ovi rarenar ra wol rfan-aran afa ovi fwalak ra, na wean inba ma bisma rfalak ne, “Mu falurut yai kena urun?” Velik aba, ira wol rfan-aran lahir afa ovi fwalak ra. ¹⁷ Velik ne muflurut ma fwalak fara weninyai verin Ubu, na inyai lolin urun, na'uk mu falurut yai wol nfangrebat tamata liak ra.

¹⁸ Ya'a ufalak fara weninyai verin Ubu, tevek ungrihi ovu vai ovi wol uka'a ra, nlia tali mia munuk. ¹⁹ Na'uk wean i ita tamata ovi torang Yesus tasdovu ita ma tfadawang Ubu, na inak urun ma ungrihi ovu vaivatul ifira watan ma lyawan verin tamata ra, boma rair vali tamata liak ra. Inak ma otu wean inyai, nlia tali i ungrihi ma ala vaivatul rivun ila'a ovu vai i wol uka'a.

²⁰ Terang a valing averi! Bira fikiran ra deka wean kasiko'u ra. Mia musti weabira kasiko'u yanat ra, ma wol mkya'a ma myotu afa ovi sian ra, na'uk bira fikiran a musti naftibang, wean tamata dawan ra.† ²¹ Rtulis roak na'a Surat Ralan wean ini, “Ubu nfallak ne, ‘Ya'a veka ala tamata ovi rangrihi ovu vai ovi raling ma lolan watan a, ma ungrihi verin Ning tamata ovi rorang Ya'a. Velik ne ungrihi wean inyai, na'uk ira veka wol rkamlabir afa ovi ufalak ra.’ ”‡

† 14:20 14:20 Tamata ovi rorang Yesus musti rira fikiran a blawat na'a yabi ovi Ubu Ni Roh nala verin ira, wol wean kasiko'u ra.

‡ 14:21 14:21 Yesaya 28:11-12

²² Ba yabi i ntali Ubu Ni Roh ma tamata ra rangrihi ovu vai ovi wol rka'a ra, neluk faneak verin tamata ovi wol rorang Ubu. Wean vali yabi i tamata ra rala al rfamalik Ubu Ni vaivatul ra, neluk faneak verin tamata inorang ra, wol mane verin tamata ovi wol rorang Yesus. ²³ Ba wean i tamata ovi wol rorang Yesus rma bira sidovung a na'ut i misdovu mia, ma mimunuk myala vai ovi wol mkya'a ra, na ira veka rfalak ne, fyoar roak! ²⁴ Na'uk wean i mimunuk fyamalik Ubu Ni vaivatul ra, na tamata ovi wol rorang Yesus rma ma rarenar afa ovi fyalak ra, na ira veka rka'a lahir ne, rotu salasilan. Ba wean i wol rahil ma rtalik tali rira salasilan ra, na Ubu veka nukun ira. ²⁵ Afa fanfonak ovi rna'a tamata avyai ralarira ra veka rvotuk munuk lahir, ba ira veka rsangatur ma raraning Ubu, ovu rtorung ne, "Kena urun, Ubu nana'a lahir bira sidovung a."

²⁶ Ba terang a valing averi! Wean i misdovu mia ma fyadawang Duila'a, na boku mdyedang dadedang tali mazmur, boku vali msyaiir, ovu vali boku fyamalik afa ovi Ubu nfavotuk ra, boku rala vai ovi wol rka'a ra, te boku vali rira kaka'a ma rfalyawang nala vai avyai. Na'uk musti myotu afa avyai munuk ma al fyangrebat tamata ovi rorang Yesus.

²⁷ Wean i tamata boku rangrihi vai ovi wol rka'a ra, na tamata irua te itelu musti rsikati ira al rangrihi vai avyai. Tamata boku vali musti rfalyawang afa ovi tamata avyai rfalak. ²⁸ Wean i wol tamata rfalyawang nala vai avyai ihirira ra, na tamata ovi rira yabi ma rangrihi ovu vai ovi

wol rka'a ra, deka rangrihi lahir na'a sidovung a. Ira ka'i rangrihi watan verin Ubu na'a ralarira ra.

²⁹ Nabi irua te itelu tali ira rfamalik ivar ovi rarenar lahir tali Ubu, na tamata liak ra ranovak ma lolin afa ovi rfalak ra. ³⁰ Na'uk wean i tamata isa i ndoku vali sidovung yai ma nfamalik afa ovi Ubu nfavotuk lahir verin ia, na tamata i nangrihi lan roak yai musti ntalik ma deka nangrihi kikyai. ³¹ Wean i myotu wean inyai, na mia munuk bisma msyikati mia ala fyamalik Ubu Ni vaivatul ra, boma mia munuk bisma misahak, ovu bira inorang a ntafal ma nangrebat. ³² Mia veka myotu wean inyai, tevek tamata ovi rfamalik ivar ovi rarenar lahir tali Ubu rka'a ma rtahang nal ralarira ra, ma rsikati ira al rangrihi. ³³ Ubu wol inan ma vangoa-vanga na'a tamata ovi rorang Yesus rira sidovung ralan a, na'uk inan ma malinan watan na'a rira sidovung a.

Na'ut i sidovung tamata ovi rorang Yesus munuk rasdovu ira na'a rira sidovung ra, ³⁴ na vata ra wol bisma rangrihi, tevek rfadoku roak na'a Musa ni inukun ra ne, ira wol bisma rangrihi. Ira vali wol bisma rban-ulu na'a tamata ovi rorang Yesus rira sidovung ra. ³⁵ Wean i inar ma rka'a afa boku, na ira musti rorat afa avyai tali awarira ra na'a rahan. Tevek wol inovan lahir verin vata ra ma rangrihi na'a sidovung tamata ovi orang Yesus.

³⁶ Ubu Ni vaivatul ra wol rtali mia, ovu Ia wol

§ 14:34 14:34 Tafsiran boku rfalak ne, vata ra musti rfakabava tenarira ra verin awarira ra.

nala Ni vaivatul avyai verin mia watan. ³⁷ Wean i tamata isa nanovak ne, nabi ia, te Ubu nala ngrebat liak verin ia, na musti nka'a ne, afa ovi ufalak verin mia, wean lahir afa ovi Ubu nfareta ra. ³⁸ Na'uk wean i tamata boku wol rtorung afa ovi ufalak ini, na deka mryenar ira.

³⁹ Wean inyai bi, terang a valing averi, ni lolin a mdyava a'uk linga'an ma bira yabi i fyamalik Ubu Ni vaivatul ra verin tamata ra. Deka fyalak teri vali tamata ovi rangrihi ovu vai ovi wol rka'a ra. ⁴⁰ Na'uk mia musti myotu ma afa avyai munuk inovan ovu malinan watan verin tamata ovi rorang Yesus.

15

Yesus nva'at ewal tali matmatan

¹ Terang a valing averi, fiang ini ya'a mane ufanganang ewal mia na'a Ubu Ni Ivar Lolin. Ivar Lolin yai ufalyawang roak verin mia, ma mryenar roak ovu myorang urun Kristus. ² Ba wean i mia ralabira urun ma myorang Ivar Lolin yai, na Ubu nsikat roak mia tali bira salasilan ra. Na'uk wean i myorang afa ovi wol kena ra, na bira inorang yai veka wol nala utun akataka verin mia.

³ Afa ovi ufamalik lan roak verin mia yai, Ivar i Ubu nala roak verin ya'a. Ivar yai lolin lia munuk, wean lahir i rtulis roak na'a Surat Ralan ne, Kristus nmata roak, tevek dida salasilan ra. ⁴ Tamata ra rfadoku Ia na'a van isa ralan a, na'uk amar itelu nelak, na Ubu nfava'at ewal Ia tali matmatan. Ivar ini rtulis vali roak na'a Surat Ralan. ⁵ Ya'a ufamalik vali roak verin mia ne,

Kristus nfavotuk roak tenan a verin Petrus, ovu Ni tamata vutu rahin irua ovi rorang Ia.* 6 Ti ma nfavotuk munuk roak tenan a verin ira, beti nfavotuk vali tenan a verin tamata ovi rorang Ia ratut ilima teran. Tali tamata avyai, boku rmata roak, na'uk etal dawan rva'at obin, ma naran i utulis surat ini. 7 Ia nfavotuk roak tenan a verin tamata avyai, beti nfavotuk vali tenan a verin Yakobus, nata verin Ni rasul ra munuk. 8 Ia nfavotuk marmuri lalean tenan a verin ya'a, wean kasiko'u i wol naran ni amar obin, na rarali roak ia.†

9 Wean inyai bi, tali Ubu Ni rasul ra, na ya'a wol fyawang akataka. Ba wol inovan ma tamata rfalak ne, rasul ya'a, tevek lan a uwi-uwa Ni sidovung tamata ovi rorang Yesus. 10 Na'uk Ubu nala roak Ni rala lolin a verin ya'a, bi fiang ini eluk rasul, ovu Ni rala lolin yai wol nleka ma lolan watan. Na'uk ukarya urun ia ma nlia tali rasul liak ra. Velik aba, ya'a wol ot-nala munuk afa avyai, na'uk Duila'a nfatuang ya'a, bi bisma ufabana nala karya yai. 11 Ba wean inyai, na wol akataka, velik ne ya'a te rasul liak ra amfamalik Ubu Ni Ivar Lolin a verin mia. Ivar Lolin i amfamalik yai ikisa watan, ovu myorang roak Ivar yai.

Ubu veka nfava'at ewal tamata matmatan ra

* 15:5 15:5 Lukas 24:34, 36-43, Yohanes 20:19-23 † 15:8 15:8 Na'a ayat ini Paulus nfalak wean inyai, tevek nanovak ne, ia wol wean rasul vutu rahin irua yai. Ia nangnanang vali na'ut i nwi-nwa sidovung tamata ovi rorang Yesus, na'uk nahil tali ni afa ovi notu ra, ma nana'a rasul.

12 Wean i amfamalik ne, Ubu nfava'at ewal Kristus tali matmatan, na afakinimi tamata boku tali mia rfalak ne, tamata matmatan ra veka wol rva'at ewal? 13 Ba wean i tamata matmatan ra wol rva'at ewal, na Ubu wol nfava'at Kristus tali matmatan. 14 Na'uk wean i Ubu wol nfava'at ewal Kristus tali matmatan, na afa ovi amfamalik ra ovi vali bira inorang na'a Kristus wol fyawan akataka. 15 Nlia tali inyai, na lyawan roak ne, amlabir roak tamata ra na'a afa ovi Ubu notu a, tevek ami amfamalik roak ne, Ubu nfava'at ewal roak Kristus tali matmatan. Wean i kena ma Ubu wol nfava'at ewal Kristus tali matmatan, na Ia wol nfava'at ewal tamata matmatan ra. 16 Ba wean i Ubu wol nfava'at ewal tamata matmatan ra, na Ia wol nfava'at vali Kristus tali matmatan. 17 Ba wean i Ubu wol nfava'at ewal Kristus, na bira inorang a wol fyawan lahir, ovi bira vava'at ra nana'a watan salasilan ra. 18 Wean i Ubu wol nfava'at Kristus, na Ia wol nsikat tamata inorang ovi rmata roak tali rira salasilan ra. 19 Na'uk wean i ita tamata inorang ra tfaklo'i a'uk dida vava'at verin Kristus na'a lanit ivavan ini watan, na inyai sian urun i lahir verin ita. Ba inovan ma tamata ra rfalak ne, dida kasian dawan urun, nlia tali tamata ra munuk.

20 Na'uk kena urun, tevek Ubu nfava'at lan lalean Kristus tali matmatan! Ba inyai neluk faneak ne, Ia veka nfava'at ewal tamata matmatan ra.‡ 21 Tevek salasilan i tali tamata i Ubu notu ula lalean ia yai bi, tamata ra munuk musti rmata. Ba wean vali inyai, ma Ubu veka

‡ 15:20 15:20 Bisma tfalak ne, faneak i Ubu nfava'at ewal roak Kristus tali matmatan yai, wean karya enan i ula lalean tali va'i ihin a. Msyi'ik vali 1 Tes 4:13-18

nfava'at ewal matmatan ra tali tamata isa vali.
²² Tamata ra munuk rira vava'at isa oву Adam ma rmata vali wean ia. Ba wean inyai, bi tamata ovi rira vava'at isa roak oву Kristus, Ubu veka nfava'at munuk ewal ira wean i rmata roak. §
²³ Na'uk Ubu nfava'at ewal tamata ra wean ini: Ia nfava'at lan roak Kristus, ma Ia wean karya enan i ula lalean tali va'i ihin a. Ba ti ma naran amar i Kristus veka nma ewal lanit ivavan a, na Ia veka nfava'at ewal vali tamata ovi rira vava'at isa roak oву Kristus.

²⁴ Notu munuk wean inyai, beti lanit ivavan a namwear. Na'ut inyai, na Kristus veka nfaleka munuk lahir fareta ra, ngrebat ra oву tamata ovi rtaha fareta na'a lanit ivavan a, lanit oву lanit ratan ma nfareta wean lahir Raja. Notu munuk roak wean inyai, beti Ia nala fareta a verin Yaman a Ubila'a. ²⁵ Tevek Kristus musti neluk raja ma ntaha fareta a, ti naran i Ubu nfaleka munuk Kristus Ni musu ra ma rsoak nulu Ia.* ²⁶ Kristus Ni musu i nban-muri lalean a, nfaturu lahir matmatan yai ni ngrebat a. Ba veka nfamwear matmatan yai ni ngrebat a. ²⁷ Rtulis roak na'a Surat Ralan ne, "Ubu nfaleka munuk roak afakataka ma rsoak nulu Ia." Na'uk wean i rfalak ne, Ubu notu roak ma afakataka rsoak nulu Kristus, na inyai wol nfaturu ne, Ubu nsoak vali verin Kristus.† ²⁸ Na'uk wean i Ubu notu ma Kristus nfareta roak afakataka munuk, na Kristus veka ka'i nsoak verin Yaman a Ubila'a. Notu wean inyai, boma Ubu nfareta munuk

§ 15:22 15:22 Roma 5:14 * 15:25 15:25 Tamata boku ranovak ne, Yesus ka'i nfaleka Ni musu ra, na'uk tamata boku vali ranovak ne, Ubu nfaleka Yesus Ni musu ra ma rsoak nulu Yesus. † 15:27 15:27 Mazmur 8:7

afakataka na'a inba watan.

²⁹ Na'uk wean i mia fyikir ne, Ubu wol nfava'at ewal tamata matmatan ra, na afakinimi tamata ra rtorung ma rbaptis ira verin tamata matmatan ra? Wean i Ubu wol nfava'at ewal tamata matmatan ra, na veka rala uturira aka verin tamata ovi rbaptis ira verin tamata matmatan ra?‡

³⁰ Wean vali inyai verin ami. Wean i Ubu wol nfava'at ewal tamata matmatan ra, na afakinimi amtorung watan ma rangrihi, ma veka rotu sian lalawatan tenamami ra. ³¹ Terang a valing averi, lokat amar, na utuan sian lalawatan. Afa avyai rotu ma kedan a watan, na umata. Na'uk ufalak urun verin mia ne, ya'a ralang a dawan urun, tevek na'a bira vava'at ra, na myorang roak dida Duila'a Kristus Yesus. ³² Wean i Ubu veka wol nfava'at ewal tamata ovi rorang Yesus, na ya'a wol utung akataka ma utuan tamata kuldawan ovi rna'a Efesus. Tamata kuldawan avyai wearira afwatan ovi rna'a nangan ralan ma ba'i rfedan tamata ra! Wean i Ubu wol nfava'at tamata matmatan ra, na ni lolin ana, totu watan wean ini, "Mya ma tafna'an ovu tafnenu, tevek ilyan, na ita veka tmata."§ ³³ Ba deka myorang tamata rira siklabir ra. Tamata ovi rotu kida ovu tamata ovi ba'i rotu watan afa ovi sian ra, na ira veka rorang vali tamata avyai ma rotu watan afa ovi sian ra. ³⁴ Msyi'ik ma lolin

‡ 15:29 15:29 Na'ut i Paulus nva'at obin, na rbaptis tamata inorang boku verin tamata matmatan ra. Paulus wol nfalak ne, wean i rbaptis wean inyai, kena te sala. Ia nfalak watan ne, rotu wean inyai, na nfaturu lahir rira inorang a ne, tamata matmatan ra veka rva'at ewal. § 15:32 15:32 Yesaya 22:13

tenabira ra ma deka myotu kikyai salasilan ra, tevek tamata boku wol rka'a Ubu rna'a ebang mia. Ufalak wean inyai, boma ufama'it mia.

Tenadida ngorva'an na'ut i Ubu veka nfava'at ewal ita tali matmatan

³⁵ Ka'a bi tamata boku tali mia rorat ne, “Wean inba ma Ubu veka nfava'at ewal tamata matmatan ra?” Ira rorat vali ne, “Tenarira ra veka wean inba?” ³⁶ Tamata ovi rorat wean inyai, ira rboda urun! Wean i tamata isa nava nabat ra, na nabat avyai veka wol rarubu wean i wol rakvisal obin. ³⁷ Nava nabat avyai na'a lanun ovu wol nava roan ra te kan ra. Nabat ovi rarubu ra wean gandum te nabat liak ovi rira vatul ra. ³⁸ Na'uk Ubu ka'i notu ma nabat avyai felarira ra wean lahir i ralan a nfalak a. Ia notu vali ma nabat ra felarira rsialing ira. ³⁹ Tamata ra ovu afwatan ra ihirira ra rsialing munuk ira. Manut nangan ihirira ra rsialing vali ira tali ian ra. ⁴⁰ Afa ovi rna'a lanit ratan ovu afa ovi rna'a lanit ivavan ini rsialing ira. Afa ovi rna'a lanit ratan lokat ira vanarira ra rsialing ira ovu afa ovi rna'a lanit ivavan ini felarira ra lolin urun ovu rsialing vali ira. ⁴¹ Lera felan a lolin urun, na'uk naling ia tali vulan a. Vulcan felan a lolin urun, na'uk naling vali ia tali nara felarira ra, ovu lokat nara felarira lolin urun, na'uk rsialing vali ira.

⁴² Ubu veka notu vali wean inyai, na'ut i nfava'at ewal tamata matmatan ra. Tenarira ovi roving roak ira yai, veka rakvisal, na'uk tenarira ovi Ubu nfava'at ewal roak yai wol bisma rakvisal. ⁴³ Na'ut i roving tamata matmatan tenarira ra, na tenarira ra rmafun ovu felarira

sian urun. Na'uk ti naran amar i Ubu nfava'at ewal tamata matmatan ra, na tenarira ra lolin buas ovu rangrebat urun. ⁴⁴ Na'ut i roving tamata matmatan tenarira ra, na inyai tenarira i ntali lanit ivavan a, na'uk ti naran amar i Ubu veka nfava'at ewal tamata matmatan ra, na tenarira avyai rtali Ubu Ni Roh a. Wean lahir i tamata tenan a ntali lanit ivavan ini nana'a, na tamata tenan i ntali Ubu Ni Roh nana'a vali. ⁴⁵ Rfadoku roak na'a Surat Ralan ne, "Ubu notu lan lalean Adam ma nva'at ula ia." Na'uk Adam i nbana marmuri lalean a, inyai Kristus i nala vava'at verin afakataka munuk.* ⁴⁶ Tenadida ovi Ubu nala lan roak verin ita yai, ntali lanit ivavan ini. Tenadida ovi Ubu nala marmuri yai, veka ntali lanit ratan. ⁴⁷ Ubu notu tamata i ula lalean a tali lanun, ovu ia ntali lanit ivavan ini. Na'uk tamata i norang i ula lalean a, Ia ntali lanit ratan. ⁴⁸ Tamata ovi rtali lanit ivavan ini wearira lahir tamata i Ubu notu lan lalean a tali lanun. Na'uk tamata ovi rna'a lanit ratan ra, ira wearira lahir Ia i ntali lanit ratan a. ⁴⁹ Fiang ini ita weadida roak tamata i Ubu notu ia tali lanun a. Ba ita veka weadida vali Ia i ntali lanit ratan a.

⁵⁰ Terang a valing averi, ufalak verin mia ne, ita tenadida ra rtali lanit ivavan ini, ma laradida ovu ihidida ra rna'a, ba wol bisma ti tna'a Ubu Ni Fareta na'a lanit ratan. Tenadida ovi veka rmata ovu rakvisal watan ini wol bisma ti rna'a wan i vava'at kakiwal a na'a lanit ratan. ⁵¹ Eka mryenar ma lolin ma ufamalik afa fanfonak ini verin mia: Tali did tinemun, na ita veka wol tmata munuk, na'uk Ubu veka notu ma ita

* ^{15:45} 15:45 Vai Yunani nfalak ne, Adam i nban-marmuri lalean neluk roh i nala vava'at. Msi'ik Kejadian 2:7.

munuk feladida ra ngorva'an ewal. ⁵² Na'ut i tamata ra rarenar tvuri ngoan i nban-muri lalean a, na brian munuk Ubu notu lahir afa avyai, wean i tkubak a tvelar watan matadida ra. Na'ut inyai, na Ia veka nfava'at ewal tamata matmatan ra ovu tenarira ngorva'an i ntali lanit ratan a. Ita vali Ubu veka notu ma feladida ra munuk lahir ngorva'an ewal. ⁵³ Tenadida i ntali lanit ivavan ini veka nmata ma nakvisal munuk, ba Ubu veka nkati ovu tenadida i ntali lanit ratan a ma wol bisma nakvisal roak, ma veka dida vava'at kakiwal. ⁵⁴ Ba wean i Ubu nkati roak tenadida ovi veka rmata ini ovu tenadida ovi wol rmata, te nkati roak tenadida ovi rtali lanit ivavan ini ovu tenadida tali lanit ratan a, na veka nfakena lahir afa ovi rtulis roak na'a Surat Ralan wean ini,

“Ita utudida roak, tevek Ubu nfaleka roak matmatan a, ba ita dida roak vava'at kakiwal a.

⁵⁵ Hoi matmatan! Wean inba ovu mu ngrebat a ma fwaleka ami?

Wean inba ovu mu bisa a ma motu ma amfarnuang wawa'uk?”†

⁵⁶ Matmatan ni bisa a, ihin a salasilan, ovu salasilan ni ngrebat a nvua matmatan tali Musa ni inukun ra. Musa ni inukun avyai nfalyawang verin ita wean inba ma tka'a ne, afa ovi totu ra kena te sala. ⁵⁷ Na'uk ita musti tfalak fara weninyai verin Ubu, tevek notu ma utudida lalawatan tali dida Duila'a Yesus Kristus. ⁵⁸ Wean inyai bi, terang a valing ovi ulobang urun mia, bira dardirin a musti nangrebat na'a bira inorang a, boma tamata ra wol rweang nala

† 15:55 15:55 Yesaya 25:8, Hosea 13:14

mia. Mia musti iva'ubira urun ma mkyarya na'a Duila'a Ni va'i ralan a! Tevek mkya'a roak ne, bira karya ra verin Duila'a veka wol rleka ma lolan watan.

16

Misdovu bira kubang ra ma tala verin terad a valid ovi rorang Yesus

¹ Terang a valing averi, mane ufalak verin mia na'a kubang ovi inabira ma myala al mlyobang tamata ovi rorang Yesus na'a Yerusalem. Era ma myot-orang afa ovi ufaturu roak verin sidovung tamata ovi rorang Yesus na'a Galatia. ² Lokat amar kareda, na mingnanang ma lokat mia fyadok-aling bira kubang boku tali bira karya enan ra. Fyadoku kubang avyai na'a bira rahan ra, ti naran i uma. Deka mnyaban ma uma, beti misdai ma misdovu bira kubang ra na'a isa. ³ Wean i uma aran roak, na veka usinir tamata ovi fyili roak ira, tevek mkya'a ne, ira bisma rtaha kubang avyai rti Yerusalem. Ya'a veka ala surat verin ira ma al nfaturu ne, rfabana karya ini. ⁴ Ba wean i ufikir ne, ni lolin a ya'a ovu vali, na veka ovun ira ma amamunuk amati.

Paulus ni afa ovi veka notu ra

⁵ Terang a valing averi, ya'a veka ahu propinsi Makedonia, beti uti ma ulola mia. ⁶ Na'a Korintus, na ya'a ulolak mia amar ifira veki, te unabana ma amar ovi radridin a nbosal beti uti, boma wean uti inba watan, na bisma mlyobang ya'a na'a ning banbanan a. ⁷ Ba wol uti ma ulola mia obin, betane wol una'a ma mnanat

na'a inyai. Na'uk wean i Duila'a ralan a nfalak, na inak ma una'a inyai mnanat ovu mia. ⁸ Fiang ini una'a Efesus, ba veka una'a ini ti naran amar i Yahudi ra rotu rira amar dawan Pentakosta.* ⁹ Una'a ini obin, tevek ufabana karya i Duila'a nala verin ya'a ma tamata rivun rarenar Ni vaivatul ra, velik ne tamata rivun rangal vali ya'a na'a karya ini.†

¹⁰ Wean i Timotius nti ma ntuan mia, na msyi'ik ma lolin ia boma deka ralan a kako'u, tevek ia wean watan ya'a ma amfabana Duila'a Ni karya a. ¹¹ Ba deka msyi'ik watan ma tamata ra tali bira sidovung yai wol ralang ia. Na'uk mlyobang ia, boma bisma newal ia ovu lolin watan ma ntuan ya'a, tevek unaban ia ovu terad a valid liak ovi veka rma vali ini. ¹² Ya'a ufanganang urun terad a valid i Apolos ma novun ni kida ovi rorang Yesus boku rti ma ralola mia. Na'uk ia nafena ma nti fiang ini. Na'uk amar liak, na ia veka nti ma nalola mia.

Paulus nfakbosal ni surat a

¹³ Mia musti msyi'ik wabira ma lolin! Bira dardirin a na'a bira inorang a musti nangrebat! Dek a byobar na'a bira inorang a, na'uk

* **16:8** 16:8 Na'a Perjanjian Mnanat na'a Surat Ralan, na amar dawan Pentakosta naran a naling ia. Rfanara ia ne, Snoba Karedralan Ifitu (Keluaran 34:22) ovu Snoba Fadiar (Keluaran 23:16), tevek tamata ra rdiar rira gandum ra, beti rotu amar dawan ini. Yahudi rivun tali wan rivun rti Yerusalem ma rorang amar dawan Pentakosta. Amar vutlima nelak roak tali amar i Yahudi ra rangnanang amar i rdir-talik Mesir (amar dawan Paskah), beti amar dawan Pentakosta. † **16:9** 16:9 Kisah 19:1-11

myorang urun ovu ngrebat i nana'a ralabira ra. ¹⁴ Msyilobang mia na'a afa ovi myotu ra munuk. ¹⁵⁻¹⁶ Terang a valing averi! Mia veka mkya'a roak ne, na'a Propinsi Akhaya, na Stefanus ovu ni rahan teta a ula lalean ira ma rorang Kristus. Ira ralarira urun ma rkarya al rlobang tamata ovi rorang Yesus. Wean inyai, bi era urun verin mia, ma myot-orang rira afa ovi rfalak ra, ovu vali tamata ovi irmunuk a rkarya. ¹⁷ Ya'a ralang a lolin urun na'ut i Stefanus, Fortunatus ovu Akhaikus rma. Ira rna'a ini ma rkati bir tinemun, tevek wol tna'a wan isa. ¹⁸ Ira rotu ma ralang a lolin urun, wean lahir i rotu vali ma ralabira ra lolin a. Ita musti talang tamata ovi wearira avyai.

¹⁹ Tamata ovi rorang Yesus rira sidovung ra na'a propinsi Asia rala salam verin mia. Akwila ovu Priskila ovu vali sidovung tamata inorang i rasdovu ira na'a rira rahan a, rala vali salam verin mia na'a Duila'a ovu ralarira urun, tevek bira vava'at isa roak ovu Kristus. ²⁰ Terabir-valibira ovi rorang Yesus na'a ini, rala vali salam verin mia. Ba lokat mia ka'i myala salam vali verin terabir-valibira ra ovu msyivoan mia ovu Ubu Ni Lolin a.

²¹ Ya'a Paulus ala salam verin mia. Ya'a ka'i utulis vaivatul ovi rban-muri lalean na'a surat ini, boma mkya'a ne, aksa ya'a utulis surat ini.

²² Tamata ovi wol ralarira urun ma rlobang Duila'a, na fara Ubu nukun ira ma rna'a yafwan kakiwal. Era ma dida Duila'a nma ewal.

²³ Fara Duila'a Yesus nala Ni rala lolin a verin mia.

²⁴ Ulobang mia munuk tamata ovi bira vava'at isa roak ovu Kristus. Kena urun. Ning surat i utulis ini, lawan watan ini.

Ya'a Paulus, ala salam verin mia

Surat Ralan na'a Vaidida

Fordata: Surat Ralan na'a Vaidida (New Testament)

copyright © 2018 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Fordata

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Apr 2023 from source files dated 29 Jan 2022

ad2f572b-0c2a-58a6-8da1-aa7be8bee2bb